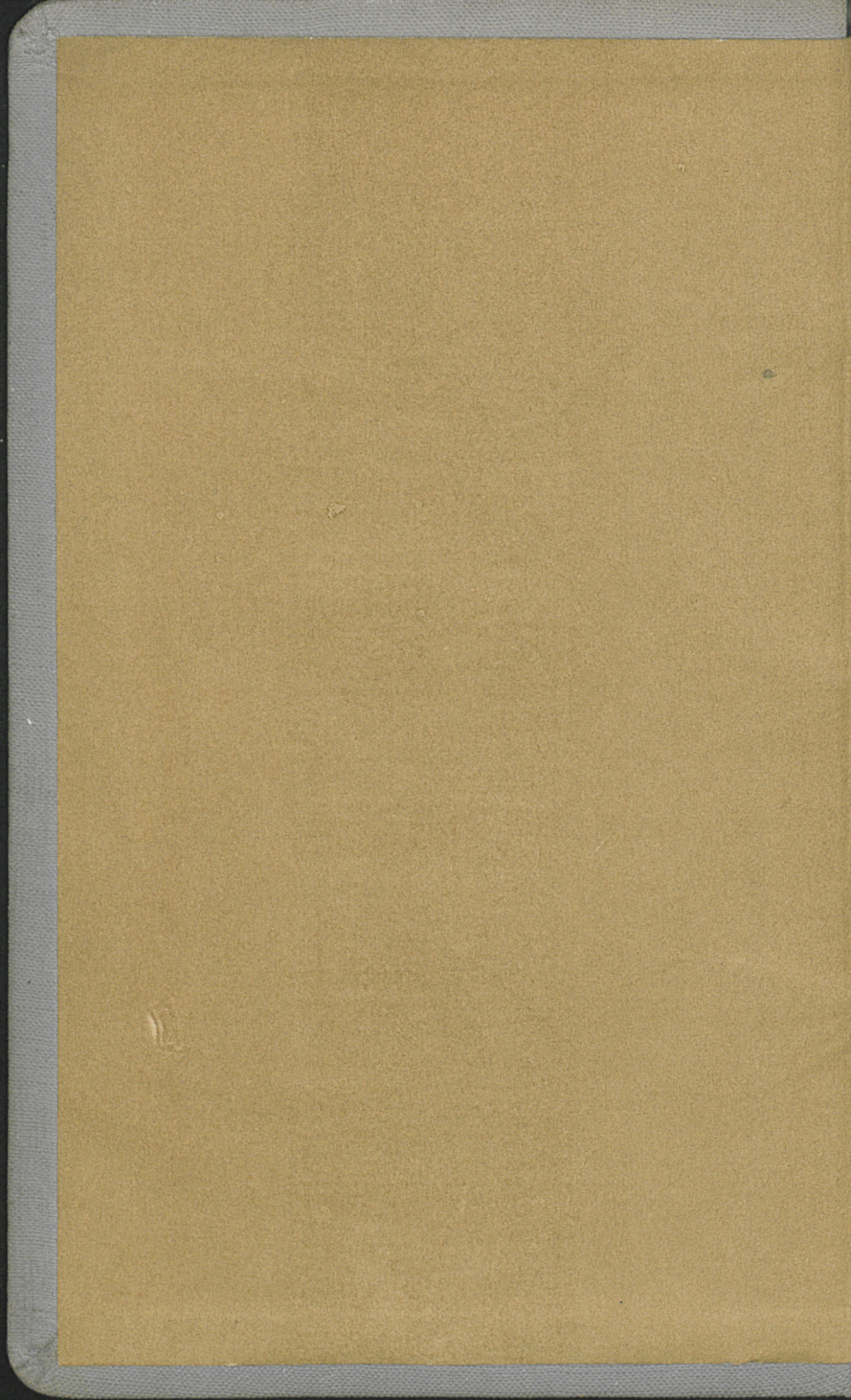

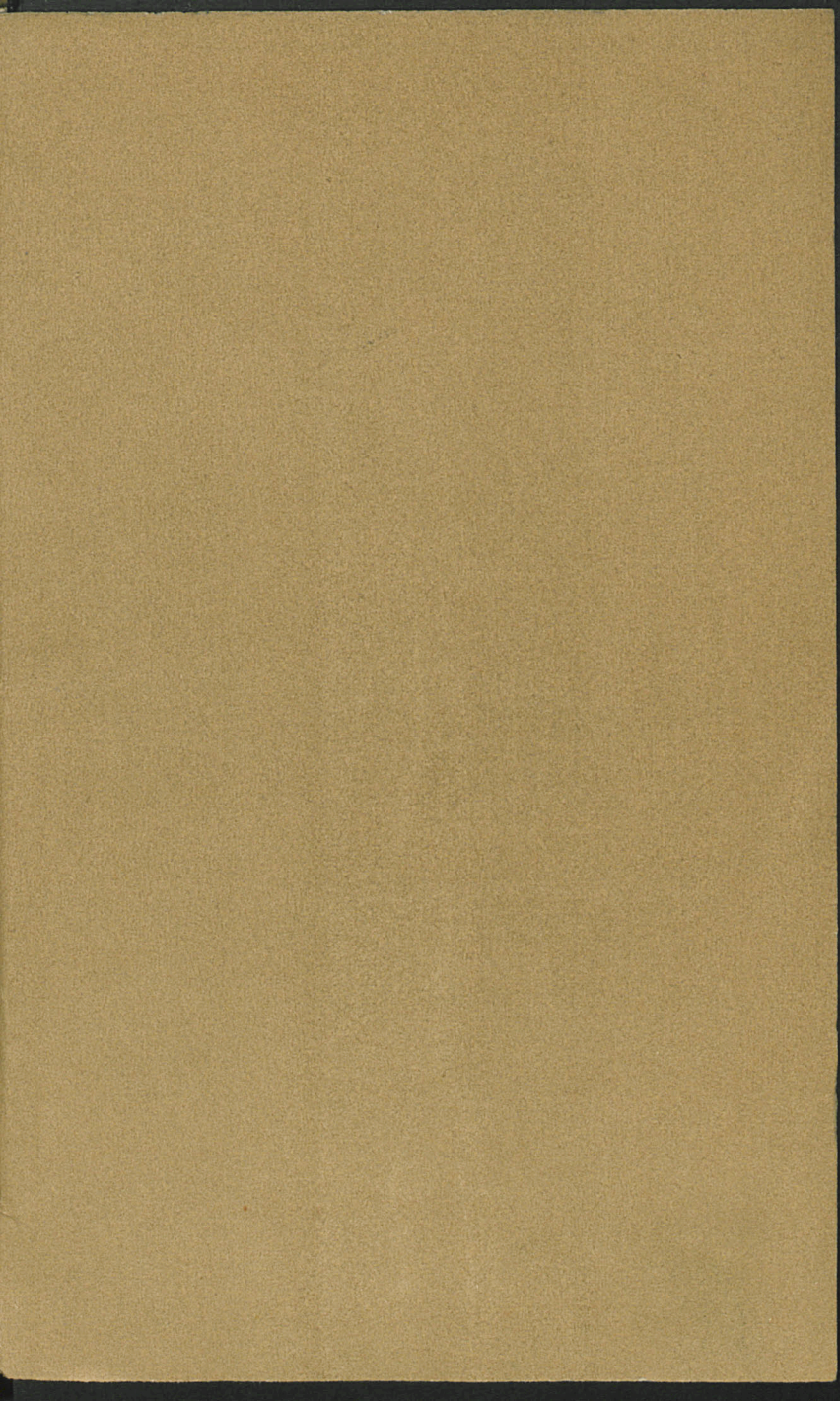
BIBLIOTEKA

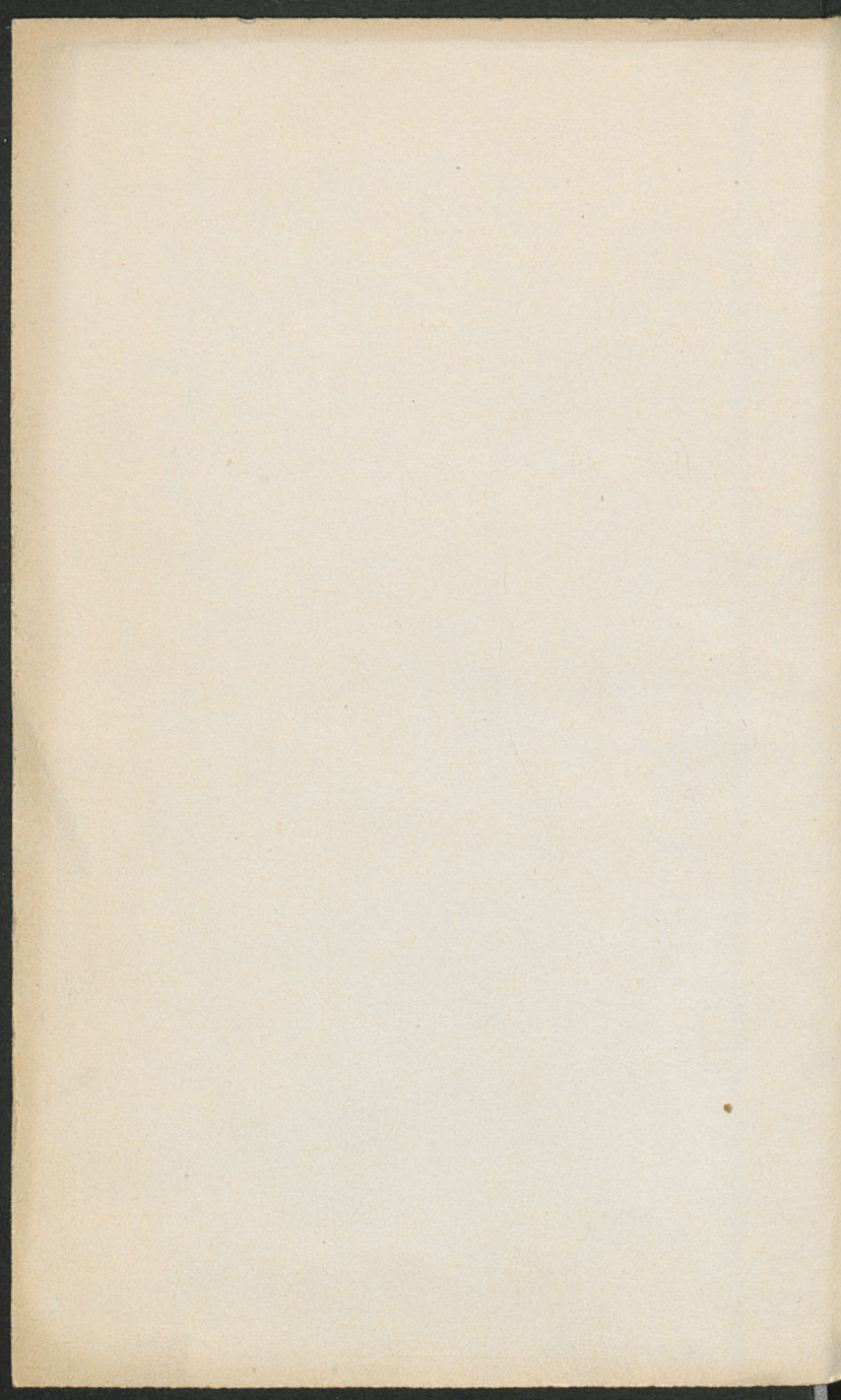
Zakł. Nar. im. Ossolińskich

Cz. 242.

T. N cz 2

Z A B A W Y
PRZYIEMNE y POZYTECZNE
Z ROŻNYCH AUTOROW
ZEBRANE.

---

*Juvat immemorata ferentem
Ingenuis oculisque legi, manibusque teneri*
Horat: Epist: L. I. 19

TOMU IV. CZĘŚC II.
ZA POZWOLENIEM ZWIERZCHNOŚCI

Całunski

1760 1-14

w WARSZAWIE 1771.
Nakładem MICHAŁA GRÖLA J. K. Mcj
Kommislarza y Bibliopole.

Cr-242-II/7

M O W A

*Tulla Króla R ymskiego do Zoł-
nierzy o zdradzie Meczyusza Suf-
feczyusza wodza Albańskiego.*

Z L I W I U S Z A.

Rzymianie. Jeżeli kiedy by-
ła potrzeba, żebyście po
wojnie dzięki Bogom od-
dawali; a potem cnocie
waszey przypisywali męsto y dzielność:
wczoraysza potyczka, takowa zaiste
Tom IV. C. 2. O 2 by

była. Potykaliśmy się albowiem nie tylko z nieprzyjacielem: ale też (co jest większa, y niebezpiecznieysza) że zdradą, y niewiernością towarzyszyków naszych. Albowiem, iżbyście się nie zawodzili, bez mego rozkazu Albańczykowie do gór się umkneli; nie było to rozkazanie moje, ale niby rada, y udanie rozkazu; abyście, nie wiedząc o swoim od sprzymierzonych opuszczeniu, na fercach nie upadali; od nieprzyjaciół rozumiejących, że im z tyłu záchodzą, strach ogarnął, y do ucieczki przymusił. A nie rozumiecie, żebym w tym wszystkim miał winować Albanów; szli oni za swym wodzem, cobyście y wy učinili, gdybym ztamtąd którą rotę do kądziąd chciał obrócić. Meczyusz to, jest drogi oney przewodnik; Meczyusz tey wojny wynalezca; Meczyusz przymierza między Rzymianami y Albanami zrywacz. Zeby się więc tego żaden na potym nie ważył, znaczny przykład wszystkim ukarania na nim pokażę.

Boże day! Rzymianie y Albanowie.

wie, aby to, co myślę dla was, y dla mnie szczęśliwy skutek miało. Myślę bowiem wszystkich obywatelów Albańskich do Rzymu sprowadzić; pospółstwu w mieście dać osady, przedniejszych między Senatory policzyć jedno miasto, jedną uczynić Rzeczpospolitą, aby iako z jednego ludu na dwie części niegdy rozdzielilo się państwo Albańskie; tak teraz znowu zjednoczone było. Ty zaś Miecycuz, gdybyś się był chciał dać nauczyć, iakęś miał wierność, y przymierze zachowywać; byłbym cię żywego z twoim nauczył pożytkiem: ale ponieważ twego rozumu na dobre użyć nie chcesz; y nieuleczonym go być widzę, daj przykład wszystkim narodom twoją karzą aby to wszyscy za świętą, y nienaruszoną rzecz mieli: którą ty bezrozumnie zgwałcił. Iakos tedy nie dawno rozdwoiony miał umysł, y serce między Rzymiany, y Eidenaty: tak teraz ciało twoje niechay na części rozszarpane będzie.

M O W A

TULLA Q. KAPITOLINA

Do ludu Rzymskiego,

*w ktòrey wielkie niebespieczeństwo, y
hańbę z niezgòd ich pokazuje.*

Aczkolwiek, Rzymianie, do żadnego nie poczuwam się przewinienia: iednakże z niezmiernym wstydem do tego zgromadzenia waszego przystępuję; kiedy to wiecie, y potomkom waszym podacie do wiadomości; że Ekwowie, y Wolskowie, ledwo Hernikom w siłach równi, za Qwincyusza Kapitolina, po czwartym raz Konsula, pod same Rzymskie mury bez odporu, y zemsty zbrojno postąpili. Gdybym mógł być przewidzieć że taka hańba [choć iuż dawno tak żyjemy, taki stan jest rzeczy naszych, że nic dobrego rozum wróżyć nie może] gdybym; mówię, był mógł przewidzieć, że na ten właśnie rok ta hańba nastąpi, bądź przez wygnanie, bądź przez śmierć samą (ieśliby się

inaczej uchronić nie można było] od tegobym urzędu chętnie uciekał. I także, gdyby oni ludzie te orężę pochwycili, które w bramach naszych znayduią, Rzymuby dobyć za mego Konsuloſtwa można było? Doſyc iuż honorów, doſyc, y nazbyt żyliſmy, lepiej było umrzeć za trzeciego konſuloſtwa. Lecz kogoż to w pogardzie mieli naygnuſnieyſi nieprzyiaciele? naſli Konſulów? czyli was Rzymian? ieſli z naſ ieſt wina, odbierzcie rządy niegodnym: a ieſli mało na tym ieſzcze, na naſ karę iaką włoźcie; ieſli zaś z was, żebrzę Bogów, y ludzi, aby wam przestępſtwa darowali, Rzymianie, tylko ſię wyſami poſtrzeźcie, a za one żaluycie. Nie ſłaboſcią oni waſzą pogardzili, nie; ani w ſwoiey dzielności uſność założyli; tyle bowiem razy zbici, y rozpedzeni; tyle razy obozów, y woiennych ſprzędów poſtradawſzy z dōbr wyzuci, y w niewolę zabrani, dobrze ſiebie, y was znaia; niezgoda, niezgoda ſtanów ieſt zaraza, y truciźna dla tego miasta. Senatorów, y poſpolſtwa utarczki, gdy ani u naſ

w rządach , ani u was w wolności nie
masz pomiarkowania; gdyście wy Se-
natorów sobie obrzydźili , was wza-
iem Senatorowie , iedność zagięła.
PrzeBóg powiedźcie , czego chcecie?
Trybunówście żądali; dla zgody-
śmy wam pozwolili; dzieściu za-
chcieliście Rządzców, dopuściliśmy
ich stanować. Ci się wam dzieściatni-
kowie nie podobali, odebrana im wła-
dza. Gdy się na nich , iuż prywa-
tnych gniew wasz nie uśmierzył; nie
broniliśmy prześwietnych , y nayza-
cnieyszych mężów tak zabijać , iako
na wygnanie posyłać. Znowuście Try-
bunów obrać zachcieli , obraliście .
Konfulów też z waszego stanu pożą-
daliście; aczkolwiek Senatorskiemu
stanowi nie słuźno , y nieznośną się
to widziało; Senatorski atoli urząd y
godność za upominek pospółstwu da-
ny widzieliśmy . Obronę Trybunów,
appellacyą do ludu, ustawy pospol-
stwa na Senatorów włożone, pod po-
krywką praw porownania, nasze pra-
wa pogwałcone znosiliśmy , y znosie-
my. Iakiż koniec niezgód będzie? kie-
dyż ziednoczone to miasto , ziedno-

czoną oyczyznę mieć będziemy? my pokonani, y zwyciężeni spokojnieyfi iesteśmy, niżeli wy zwycięzcy. Ieżeliż dosyć na tym, że się was lękać musimy? przeciwko nam na górę Awentyńską, przeciwko nam na górę świętą zbieraliście się. Eskwilią prawie od nieprzyaciół wziętą, y wstępującego na wały żołnierza Wolków żaden nie zatrzymał, ani odpedził. Na nas, na nas mężowie uzbroieni iesteście. Nucieź więc, Rycerze, po oblężeniu w mieście iżby Senatorckiey, po spuśtoszeniu ratusza, po napelnieniu więzienia Senatorami, z temiż nieustraszonemi sercami wynidźcie za bramę Eskwilińską; albo ieśli się tego nie ważycie, przynajmniej z wież mieyskich poyrzycie na maiećności wasze ogniem y mieczem spuśtoszone, na łupy zebrane, y które przed sobą pędzą nieprzyiaciele, na wie, y domy dymem, y ogniem gęsto okryte. Wszakże dobro pospolite przez to w nędznieyszym daleko iest stanie; fortuny ogień pożera, miasto w oblężeniu, sława woienna przy nieprzyaciolach została.

Ale còż wżdy rzeczy wasze własne w jakim są stanie? nie długo bawiac każdemu z was oznaymią o szkodach w dobrach poczynionych. Còż takiego macie w domu, ż czegobycie one mogli sobie nagrodzić? Izali Trybunowie utracone dobra wam oddadzą y przywrócą? słowem oni, y wrzaskiem do woli was nasycą, składaniem winy, na ludzi wyfokiego stanu, podawaniem praw na prawa, y schadzkami; ale z tych schadzek żaden z was bogatszy, y dostateczniejszy do do domu nie powrócił. Któryż z was co innego ztamąd do żony, do dzieci przyniośł, prócz nienawiści, zawaśnienia, y niesnasek tak publicznych, iako y prywatnych, od których nigdy was nie zastoni cnota, y nienawiść wasza, lecz obrony cudzey szukać musiecie.

Gdyście zaś przed nami Konsulami, nie pod Trybunami wodzami żołniersko służyli; a toście w obozach nie w ratuszach sprawowali, y na placu waszych głosów nieprzyiaciele, nie na zgromadzeniach Senatorowie Rzymscy lękali się; plonem opatrzeni, pod-

biwszy kraie nieprzyjacielskie, z bogaceni w dostatki, y chwałę tak publiczną, iak y prywatną z weselem do domów powracaliście: teraz obladowanego waszemi majątkami nieprzyjaciela wolno wypuszczacie. Siedźcie przywiązani do zgromadzeń, y na ratuszu mieszkajcie; będziecie atoli poniewolnie musieli iść do woyny, od ktorey teraz swawolnie uciekacie. Ciężko się wam zdawało przeciw Ekwom, y Wolskom wynisć; iuż też pod samemi bramami nieprzyjaciel. Ieśli go ztąd nieodpędzimy, będzie wraz w mieście, do zamku, y kapitolium wnidzie, y od własnych domów was popędza. Iuż temu zaś dwa lata, iako Senat popis woyska uczynić, y do Algidy ie wyprowadzić nakazał: a my siedziemy w domach, gnuśni, wadząc się z sobą nakształt niewiaśt swarliwych, ciesząc się z obecnego pokoiu; a nieuważając, że z tego leniństwa, y próżnowania wielorakie wynikną woyny. Wiemci ia wprawdzie, żeby wam co miłszego można powiedzieć: ale mię do mówienia prawdy, zamiast podchlebstwa, y przymilenia

się chociażby nie wzbudzało przyrodzenie, potrzeba nagle przymusza. Iaczym zaiste, Rzymianie, rad się wam przypodobał; ale wolę daleko barzies, y gorąco pragnę, wybawić od niebespieczeństwa, na iakąkolwiek sobie za to łaskę zaślę. Z przyrodzenia się to tak dzieć zwykło, że kto przed zgromadzeniem ludzi po ich stronie y woli mówi, mińszym się staie od owego, którego umysł dobra iedynie pospolitego przestrzega. Chybabyście tego byli mniemania, że iawni podchlebnicy, ci obroncy wasi, którzy wam ani woyny, ani pokoiu nie pozwalaią, dla waszego dobra tak was pobudzaią y burzą; alebyście się mocno zawodzili, gdyż do czegokolwiek od nich pobudzeni bywacie: im iedynie honor, albo korzyść iaką sprawuiecie; a ponieważ oni; przy iedności stanów, niczym się wszędzie być widzą; niegodziwych radniey rzeczy, zamietzania, y buntów hersztami być wolą, aniżeli rzeczy żadney. W tym wszystkim gdybyście się kiedyżtedyż postrzedz, y stęsknić sobie mogli, a oyców waszych, y wasze da-

PRZYEMNE Y POŻYTECZNE 221
wne obyczaje na mieysce tych no-
wych przywrócić umysłili; na wszel-
kie się kary ofiaruję, jeżeli tych na-
iezdników, y puściozycielów dobr na-
szych porażonych, y rozproszonych z
obozu nie wypędzę; y od bram, od
murów naszych wszelką boiaźń y nie-
bezpieczeństwo, na króre się teraz bo-
leścią serca zdumiewacie, oddaliwszy,
na ich miasta, y dobra, z wzajemnych
onych podziwieniem, y porażką nie o-
bróćę.

ZABAWKA LESNA
z SARBIEŃSKIEGO
Pienie Zefirowe
WŁADYSŁAWOWI IV.

Iuż bez nadziei zwolna dzień kona:

Iuż mu wżrök nocna tępi zassona.

Płyną źrzenice

Sroży się lice

Okropnym mierzchem.

Ten mając spłonać na zorzy stosie

Na wzór Fenixa, w tak biednym losie

Pociechy żąda,

Imienia wygląda,

Skrzydeł mych pragnie.

Ach

Ach leceż! zleię dziś łzami maryl!

Iutro w kolebce zaś złożę dary:

Wyley lzy hoyne

Na wdziękiem strojne

Me skrzydła roso.

Zmyi czoła ziołkom: ożyw mdłe trawki

Pod czas ochoczey Kròła zabawki

Niech łaki z kwiaty

Stroią się w szaty:

Niech się upiękrzą.

Wy ozdòb pełne Hybleyfskich gaie

Zbierzcie sam ptasząt rozpierzchłe zgra-

Tchniycie woniami (ie

Płaczcie perlami

Z Pańchayfskich kraidów.

Niech Notus otrze niebiosom lice,

Niech blask Kròlewską pasie żrzenice.

Družbo Fawoni

Miey się do broni

Spiòsz mgliste zmarfski.

Wy żrzòdła, skromne wyszliycie strugi

Do wżem powinney Kròlom posługi.

Stańcie nad karkiem:

Niech z wdzięcznym warkiem

Lecą na przepych.

Spiesz się za nami pogodo w ślady:

Precz z oczu: za świat ustąpcie gady

Drogie kleynoty

Floro na rotę

Rozdaj kwieciste.

Ty zatym Królu w ręce zawody
Skocz sam na koniu; zażyj wygody;

Łasnym cię wżrokiem,

Pogodnym okiem

Wszystko przywita.

Patrz w jakim wrzasku toną krzewiny
Szczęsne przywozisz gdy im godziny

Toż Tellus skronie

Florze na łonie

Strżępi bogato.

Sama zaś cudnie piękrzy jagody

By załtoniła szpetność urody,

Chępię się z krasy

Którą przez czasy

Wiosna prześlata:

Tu gdzie się z źródlę pieczęcią doliny,

Gdzie prze śmiech brodzą we łzach ro-

Gdzież rzek koryta (dziny

Wzrok roskosz chwyta.

Chcąc napaść oko;

Na wzór Dodońskich otworzą gęby:

Mowne z wspaniałym wierzchołkiem dę

W wiatrów dzielnicach (by:

W nieba granicach

Stawić cię będą.

A gdy ie zwatli wielkie twe imie,
 Iuż się nie inna słabość ich imie,
 Iak że westchnieniem,
 Cichym znak pieniem
 Dadzą radości.

Ja który teraz to dla cię czynię,
 Iż ci po gęstey służę krzewinie,
 Gdy staniesz w boiu
 W kirysia kroiu

Pot z czoła otrę.

Ja Władysławie głosem twej trąby
 Złotej, ia straszney chrobotem bąby
 Napełnię ziemię,
 Wsze zrażę plemie
 Mniey ci przyiaźne.

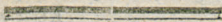
Przesławne dzieła ia twego męstwa
 Częste narodów dzikich zwycięstwa
 Lotnemi kroki
 Aż nad obłoki
 Z chęcią wyniosę.

L I S T

D O

P O T O M N O S C I .

TY która po nas kiedyś mie-
szkać będziesz ziemie
Szczęśliwszych cnoty cza-
sow lepsze za nas plemie

Nieznana potomności! zaprzątieni sobą
Lub przeszłych czasow chwałą piani gar-
dzim tobą.

Gdzieżeście zaginęły rokoszne bez zno-
iu

Lata, miłośnie plemie słodkiego po-
koju

Tom IV. Cz. 2.

P

Y pro-

Y prostej niewinności? w której że
mogile

Wyrok zagrzebł iedwabną złotey prze-
dze chwile?

Tak śpiewa mądry, czuie toż uciemieźo-
ny,

Albo znagła wesoło nastroiwszy tony
Natrzęsając się z czasu przeszłych wieków,
który

Stawia nam obraz grubey y dzikiey natu-
ry.

Swoy wiek z sobą za złotych czasow ma-
my dary

Sobie stawiam ołtarze, y palim ofiary.

Lecz czymże przed innemi nasz wiek
ozłocony?

Tenże to przed ktoremi drzemy sądow
trony?

Też to ktore kochamy nienawisnie cno-
ty?

Te kształtne zawziętości y zemsty o-
broty?

Te nauk rozkrzewienia? . . . a bannit
rozumny

Skro-

Skromny pisarz, prostakiem, filozof że
dumny.

Ta że to zgrubych cienia wiara oczy-
ściona,

Zabobonem, albo też niewiarą zaćmio-
na!

Te błędu przeszłych wieków szkodliwe
nasionie

Nasz wiek mowiem? filozof wygnał u-
przedzenie!

Lecz od tego despoty, któreż wolne
stany,

Szkoła, ratusz, tron, iego dźwigają
kaydany.

Kto z nas słabszy ten winny, moc, gwałt
prawo daie

Ten stopy ziemi nie ma, gdy drugiego
kraie

Swiata obiać nie mogą, a braciażmy
przecie

Bez złota cudzoziemiec człek na całym
świecie.

Roskosz na miętkim łożu, złota pro-
żność skacze,

Dźwiga ciężar dnia nocy uboństwo y
plącze.

Jeszcze to nie wiek złoty. Lecz świat z
swego błędu

Może że być zapozwan do moiego sądu?

Wolnoże naszey pyfze u swoiego biora
Zafiadłszy, kwoli czarney myśli ostryć
piora

A pod sznór swych humorów wyciagno-
wfszy prawa

Które dzikość umyflu, albo frogość dawa
Stać się woytem, wraz katem ludzkich
zdań y woli

Szkoł, ratusza, woyfk, tronu, ołtarza y
roli?

Ni mój wieku, ani ia twym blaskiem
zaćmiony

Ni twych akademii filozof uczony
Wydać drugi tom świata, chcę Platona
tropem

Ni ia twym bałwochwalcą, ani mizan-
tropem.

Przedwieczna Opatrzności, ten punkt mey
istoty

Przeznaczon na potwarze wzgardę y kło-
poty

Ten

Ten moment czasu w którym z łona wy-
ciągniony

Niczego, w biegu jestem istestw policzo-
ny,

Szanuję pełne serca oddając ci dzięki

Za ten dar szcudrobliwey Twoiey Boże
ręki

A to chlubą roskoszy, serce moje ludzi

Zem współ życia ucześnik pierwszych
wielu ludzi.

Wszakże nic nie uymuiąc twej wieku
ozdobie

Czas y myśl mą poświęcam potomności
tobie.

Ty przyszłych starań nieba, y iego łask
celu,

Na cnotę y na roskosz ty wybrana z wielu

Ty wiekow wszystkich dzieło, potomno-
ści miła,

Dla której ukształcenia wieczna przerna-
czyła

Mądrość wszech wiekow światła; kiedy
będziesz ziemie

Deptać wdzięczniejszy od nas wspólney
Matki plemie

Nie-

Niemiey tey nafzey pychy nad nią, iak-
by ona,

Przez twoy wzgląd była samey dla cie-
bie stworzona.

Prawnie czy ni, iey pany y nafi przod-
kowie.

Y my byli, y twoią będą potomkowie
Odbierając korzyści z Przodków oświe-
cena

Ni ich czci z bałwochwalstwem, ni ich
zmarłe cienia

Potępiay z wzgardą: iedno z tych nie-
czynność rodzi

Drugie umysł wyniesion z pychy wbląd
zawodzi.

Nafze pisma zaświadczą, ci zli, dobrzy
inni:

Nie wszyscy byli dobrzy, ani wszyscy
winni,

Tak iak my napiszemy. Znaydziesz pe-
wnie cnotę,

Gdzie nie był tylko zbrodzien: a cno-
ty robotę

Przedaną za nieprawość; iakie okulary
Jakie serce, tey farby pism nafzych to-
wary.

Nafze

Nasze prawa, zwyczaje, maxymy, nauki
 Nasz rząd y obyczayność, polityka, sztuki
 Nasz wiek, blask, którym nas ćmi, w o-
 czach twoich straci

Go w naszych Gotzki, w twych nasz tey
 będzie postaci,

My go za razem hardo z iego sędzim błędy:
 Ty nasze słodko zganisz, na nas mając
 względy.

Naszey nauki mądrość obciąża osnowę
 Niezdatnemi wymyślił przez większą
 połowę

O gdyby można mówić prawdę bez u-
 razy!

W szarlatanach szkół naszych znalazł-
 bym obrazy

Tych pigułki w przedaniu by miały po-
 waby

Y skutek, trzeba pierwey sędzić żeś iest
 słaby!

Prawa, dobra niektórych prywatne wy-
 miary;

Nieznayduią w naturze źródła nasze kary.
 Tak czynić nieprawości włtręt karząc fo-
 wicie

Go-

Godzisz się? za postronek żeby tracić ży-
cie!

Nasze cnoty coś mają zmyślonej fro-
gości

Myślim? iak być świętami, bez ferca,
ludzkości.

Co za moment szczęśliwy własny wdzięk
urody

Widzieć cnot? co za rokosz myśli y
swobody

Co za wiek upragniony! gdy na cnoty
łonie

Swiat cały na spoczynek słodki złoży
skronie!

Ty święta potomności! wy szczęśliwe
wieki

Nie będziecie różnicy w stanach tak daleki

Znać, ażeby natura matką być przestała

A w iednych się braterstwa drugich zapie-
rała.

Twoy urząd hardo deptać nie będzie po
gminie

Ludu, a twe cudowne piękności boginie

W swoich złotych powozach posadzą
swe żénce

Swe

Swe pasterki, nań kładąc swych głow
złote wieńce.

Twoi będą poddani y twoje urzędy

Ci mieć powolność dzieci, owi Oycow
względy.

Do twoich Tronow wszystkim wstęp
będzie otwarty

Nie będą trzymać frogość, ani boiaźń
warty.

Cnota nie zna rokoszy, a posłuszne gmi-
ny

Gdzie potrzeba y miłość wypłaca da-
niny.

Jeżeli się kiedy trafi w słabości zapędzie

Wiany sam on sędziego swego szukać bę-
dzie,

Nie iątrzyć, lecz ma leczyć sprawiedli-
wość rany!

Karzący będzie płakał cieszyć się skarany.

Twoie będą nauki ściśle prawo życia

Twą szkołą użyteczność innym z twe-
go bycia.

Co za nieszczęsne naszych lat młodości
losy

Kończym mądrość nie czuli na natury
głosy.

Wfzy-

Wszystkiego się nauczyć, nie nie umieć,
przecie

Wszystko umieć, nie umieć żyć z bli-
źnim na świecie

Toż to mądry? nie raczey prawd życia
morderca!

Co za rozum, znać gwiazdy nie znać
swego serca!

Mówić iak Grek, iak Arab: co za szko-
ła dzika!

A pierwszego ludzkości nie umieć ie-
zyka:

Nędzna umiętności, myślę? iak mędr-
szemi

Być nad drugich, nie pomniąc iako być
lepszemi.

Co tu akademii! honorów! nadgrody!

Lecz któreż sławne cnoty szkołą są na-
rody!

Szcześliwa Potomności, zrucisz z nauk
małzki

Nie będą twoią szkołą głupstwa mądre
frażzki

a) Nie

a) Nie będziesz znać Dydimow, ni duchy gorące

Będą ci o ięzyku pisać ksiąg tyfiące.

Co za los! na czym dziś czas, zdrowie zabijamy

Za rok z wstydem zapomnieć pamięć przymuszamy

Nie będziesz w twej swobodzie znała
Marfa pola

Ni ci buyna krwią laury rodzić będzie rola.

O Boże! nie dosyć by umrzeć, twej woli?

Nie dosyć by zginąć, na lotra niedoli?

Sztuka ma coś Boskiego! zboycom szubienicę

Wodzóm stawiam kolofiy y sławy świętnicę.

a) *Quatuor millia librorum Didymus Grammaticus scripsit. In his libris quaeritur de Patria Homeri, de Aeneae Matre vera &c. & alia quae erant dediscenda si sciret. Senec. Ep. 88.*

Nie-

Niewinna potomości, zapytasz przyczyny.

Co różni Alexandra mełtwo z łotra czyny?

Nasi Króle niewinni, y nasi wodzowie

Lecz co o naszych wiekach twoia świętość powie

Których chciwość y pycha, idąc gwałtu drogą

Poświęca na godziwą, tak potrzebę
trogą?

Zaprzecz się swej krwi w Przodkach, kiedy czytać wojny

Będiesz tych serc dla których zły świat
gdy spokojny

Dziela okrutney chwały, krew twą zetną
w lody.

Twój rycerz, który poda bratu z serca
wody.

Tym koloffy wystawia za twoiego wieka!

Srogość dziedzictwem zwierząt a litość
człowieka.

O ktoby mi dał widzieć twoje czasy złote.

Sprawiedliwość bez gwałtu, bez przyfady cnotę

Oby-

Obyczajność bez chimer, przyjemność
bez zdrady.

Bez urazy otwartość, gorliwość bez wady.

Sama potrzeba skarbem twoiego humo-
ru,

Słodka uczynność będzie twym pun-
ktem honoru.

Pożyteczność nauką, w miłości kolei

Wiara prawidłem życia, przybytkiem
nadziei.

L I S T

JANA ZAMOYSKIEGO Podkanclerzego Koronnego, Starosty Bełzkiego &c. do Marka Anton: MURETA, zapraszając go Imieniem Krolewskim do Akademii Krakowskiej.

Tak z głośney, y bez przeftanku rozlegaiącey się po świecie sławy; iako też z piśm WMPana na publiczny widok podanych; które, dla ich gładkości, y wyboru wszyscy prawie na rękach swych piałtują, poznałem iakięy WMPan iestes umiejętności. Ten więc bez wątpienia przymiot, ta doskonałość WMPana mnie, aczkolwiek tak wielą krajami oddalonego, y tego, którym Go nie tylko znać, ale y widzieć nie miał szczęścia, do zamiłowania powodem być mogły. Ponieważ ia sam, chociaż mało co umiejący, y publicznemi sprawami zatrudniony, nauki kocham, y wielce szacuję. To WMPanu krotko tym listem namienić za rzecz słuszną sądziłem; zupełniefz zaś wiadomość zamysłów naszych weźmiesz WMPan, od W. J. P. Jana Zamoyskiego Sekretarza Jego Krolewskiej Mości, który tam od Niego iest posłany.

Upra-

Upraszam zatym WMPana, żebyś żadney w tym nie miał wątpliwości, co Ten Jego-
mość moim imieniem opowie; y abyś mię
sobie życzliwego, w zaiemney miał przy-
jaźni. Dan z Obbzru pod Gdańskiem 29
Czerwca. Roku 1577.

L I S T

MURETA do STEFANA Krola
Polskiego, czyli odpis w tey
materyi.

NAYJASNIEYSZY KROLU

Nic mi się w życiu moim ani pożądań-
szego, ani chwalebniejszego zdarzyć nie
mogło: iako gdys Wafza Królewska Mość
mnie, Człowieka w dawcipie, y umię-
tności innym równego, nad innych u sie-
bie przełożył; a pod wspaniałemi kondy-
cyami, y prawdziwie Królewskiemu obie-
tnicami do Polki wzywaleś. Do którey
zaprawdę iechać serdecznie pragnąłem, nie
tak dla nadziei własnego pożytku; iako
radniey żądzą niewypowiedzianą zapalo-
ny oglądania, y ufzawiania obecnie te-
go Króla, który niemal sam ieden tych cza-
sow dawne ono zdanie mądrego, y wiel-
kiego

kiego męża w skutku potwierdza, iż na ten czas dopiero szczęśliwe będą Państwa, kiedy albo filozofowie królować będą, albo Królowie filozofować. Ale gdym tego naygorecey pragnął, dla czegom wykonać nie mógł, W. K. Mość z W. J. Pana Jana Zamoyskiego Sekretarza swego naylepiey wyrozumie. Do którego iak naygłębsze proźby zanofszę; aby mię z pocztu sług swoich niewyłączał, y nie miał mi tego za złe. Ja do zgonu życia mego, iakim tylko można będzie sposobem, bądź mową, bądź piśmem, iak wielce iestem obowiązany szczodrobliwości Jego Pańskiej, wyznawać, y ogłaszać nie przestane. Niech zaś Pan Naywyższy W. K. Mość we wszelkiej pomyślności w iak naydłuższe wieki zachowuie. W Rzymie .I. Grudnia, Roku 1577.

ODPIS MURETA

Do

J A N A

Z A M O Y S K I E G O

*Podkanclerzego Koron-
nego.*

Mimo wszelkiej nadziei, y mniemania mego stało się, iż gdy między mną y W: Sekretarzem Najiaśniejszego Pana o wszystkim prawie umowa stanęła, a jużem się w drogę wybierać począł; alic w tym Ociec Święty, szczęśliwie nam panujący Grzegorz oznaymuie nieukontentowanie swoje z wyjazdu

Tom IV. C: 2.   Q   me-

mého, y przez ludzi wielkiej wagi napomina, ażebym z miasta nie wyjeżdżał, y że on sam będzie miał staranie abym tyle miał nadgrody w Rzymie, ileby mi w Polsce ofiarowano. A nad to do pięciu set czerwonych złotych, które mi dawno wyznaczone były, wraz dwieście dodać rozkazał, y zlecił Dataruszowi swemu, aby się wszelkim sposobem starał, aby mię dorocznie zkadinał trzysta czerwonych złotych dochodziło. Dla tych więc przyczyn musiałem odstąpić przedsięwziętych zamysłów moich iachania do Polski; od których, tak mi Boże dopomóż, żadnaby mię inna rzecz, prócz naywyższego Pasterza woli y władzy odwieść niepotrafiła. Z tym wszystkim, choćbym ja milczał, wszyscy iawnie widzą, iak wiele Nayiasnjyszemu Królowi, iak wiele tobie, wielki Zamoycki, powinienem.

Wam albowiem, chybabym cale był niewdzięczny, to tak znaczne dochodów mych pomnożenie muszę przypisać. Przetoż póki mi Bóg pozwoli życia, tyle się wam obydwom wyznaczyć mi należy, obowiązanym: ile człowiek,
czło.

PRZWIEMNE V POŻYTECZNE 243
człowiekowi obowiązany być może.
IW WMPana Dobrodzieia usilnie pro-
szę, abys mi Nayiasnieyszego Pana
przeiednał, y tego był o mnie rozumie-
nia, iż gdyby mi się nadarzyła okazyja
czyli za Maiestat Krolewski, czyli za
twoię, prześwietny Zamoycki, godność
y życie samo podać w niebezpieczeń-
stwo, żadnemu się w tym uprzędzić nie
dopuszczę.

w Rzymie i Grudnia Roku 1577.

L I S T

J A N A

Z A M O Y S K I E G O

Kanclerza Koronnego do

ANTONIEGO MURETA

z teyż okoliczności.

Ze się WM. Panu życzenie nasze tak dobre powiodło, iako znać daiesz, iemu wprawdzie winzuię; ale sam po ciechy mieć nie mogę, kiedy się WM. Pan u nas nie znayduiesz, gdyżbym blisko zostaiąc, y doskonałości iego w naukach mógł użyć, y one co raz bardziej zalecać, czegom zaiste usilnie
pra-

PRZYIEMNE Y POŻYTECZNE 245
pragnął. Ale już to Bogu polećmy,
któremu w żadney rzeczy sprzeciwić
się nienależy. WM. Pan pamiętaj, a
byś do nas iak nayczęściej pisywał: a
gdy co takiego mieć będziesz, cobys
własnych oczu y uszu godnym być
sądził, nas też tym uszczęśliwić nie o-
mieszkay: a uczynisz dla nas rzecz
barzo miłą y przyiaźni naszej nayprzy-
zwoitszą. Zyczę WM. Panu wszelkicy
pomyślności. *Dan w Warszawie Dnia*
25 Marca R. P. 1578.

BAY.

B A Y K A

S A K W Y.

Jowisz, niebieski władzca, chcąc całemu światu

Pokazać dzielność swego maiestatu;
Zawołał pewnego dnia, iako nam wieść
niefie :

Cokolwiek się kryie w lesie,
Co morza , co żywią ziemie,
Niech tu stanie wszystkie plemie!
Niech mi powie bezpiecznie, ieżeli z
nich które

Mieć może na zawisną žal iaki naturę,

Ze ie upośledziła w nadaney postawie ;

Bo ia to chętnie poprawię.

Sam

Aż on się lepiej nad wszystkich pochwalił,
 Z miluchnych oczek, z rączek, z miękkiey skóry,
 Mówiąc: że takiej miniatury
 Nie masz na świecie całym: owfzem
 że stał bliski
 Podle Słonia, dawał nań złośliwe
 przypiski,
 Szydząc, że mu potrzeba grzbiet nie-
 co przytłoczyć,
 Ufzu przykróić, ogona nadtoczyć;
 Bobby bez takiej naprawy
 Został haniebnie plugawy.
 Lecz y słoń chociaż rozumny,
 Nie skąpił w pochwale dumney,
 A wskazując swą trąbą na Wieloryba
 Z gniewem: ta to podobno chyba
 Potwora, co wodami na powietrze dmu-
 cha,
 Potrzebuie; by iey kto kęs przyciosał
 brzucha,
 I łuskę na grzbiecie twardem
 Ważnym okrzosał oskardem.
 Słowem: cokolwiek było w tey dru-
 żynie,
 Kozły brodami trząsały na Swinie,
 Ko

Kogut się spierał żwawo z Indy-
kiem,

Mrowka Komara zwała karlikiem,
Z oślich się uszu nagrawał Szkapą,
Wilk tylko ieden pochwalił Capą.

Lecz ze wszystkich, czy kto rze, czy
kwiczy, czy beczy,
Naywiększym się pokazał głupim ród
człowieczy.

Bo równie tak męszczyny, iako y ko-
biety.

Ostrowidze na drugich, a na siebie
kręty,

Chętnie sobie widoczne przebacząmy
wady,

A o lada co czernim niewinne sąsiady.

Dla czego, kiedy świat stawił,

Wszystkim nam Jowisz sakwy do bar-
ków przyprawił.

W przedniey cudze nosiemy torbie, a
na zadzie,

Każdy z nas, by nie widział, swe przy-
wary kładzie.

B A Y K A

GIL Y SŁOWIK.

Pan Gil z Słowikiem wszedłszy w przy-
mierze
W znaiome lasy gdzieś tam wędrował.
Pierwszy miał cudne nad spodziw pie-
rze,
A drugi głosem wszystkich celował.

Ledwo co weszli do boru oba,
I spojrzeć nie chce nikt na słowika.
Wszyscy do Gila: to mi ołoba!
A ten być nie wart za pacholika.

Lecz kiedy Słowik zaśpiewał czyśto,
I wszyscy dali dank iego pieniu;
Zga-

PRZYWIEMNE Y POŻYTECZNE 251
Zgassęś iak klecha przed organistą
Móy panie Gilu w krasnym odzieniu.

Małoż jest takich gilów na świecie,
Których bez zasług odyma pycha?
Wielcy z pozorů tylko: a przecie
Habit, iak mówią, nie czyni mnicha.

BAY

B A Y K A

I A S K U Ł K A

Nie ma w sobie stworzenia cały ród
 prażęcy,
 Któreby nad jaskułkę mogło umieć
 więcey;
 Bo kto się po świecie włóczy,
 Wiele się rzeczy nauczy.
 Ona wszystko z niebieskich znaków
 łatwo zgadnie,
 Z której strony wiatr przypadnie,
 I maytkom na morzu powie,
 By swe ratowali zdrowie.
 Pewnego dnia, [bo miejsca przypo-
 mnić nie mogę,]
 Gdy przedsięwziętą odprawuie dro-
 gę,
 I gościniec powietrzny płochym
 skrzydłem kopie;
 Postrzegła, że chłop konopie
 Siał na ogrodzie. Ach, biedne stwo-
 rzenie! Krzy-

Krzyknie na ptaszków: wielkie uzale-
nie

Mam nad twoją dolą marną,
Patrzac na te zradne ziarno,
Nie chodzi tu bynajmniey o osobę
moję,

Bo ia się wcale nie boję,
Iznaydę sobie mieysce, w którey chce,
krainie,

Gdzie mię to bez pochyby nieszczę-
ście ominie.

Zważaycie pilnie, iak ta ręka zradza,
Co po powietrzu często się przechadza?
Przyidzie, ach przyidzie! ieśli się nie
myle,

Czas nieszczęśliwy za niedługą chwi-
lę,

Ze to, co z króbkki wyrzuca na ziemię;
Zagubi wasze nieostrożne plemię.

Z tego się ziarna przedziwo wywie,
Na wasze nożki, skrzydełka y szyie:
Szatry, zadziergi, sidła, poły, siatki.

A potym co? na rożen, lub do kla-
tki,

Lub do gorącego garka
Wfadzi was kucharz, abo kucharka,

Przeto wam zawczasu życzę,

Zie-

Ziedzcie to ziarno zwodnicze.
 Nie słuchało tey rady zaślepione pta-
 stwo,
 Mogąc się w polu inną ieszcze karmić
 pastwą,
 Wolał pan czyżyk w maku, szczygieł
 w prosie brodzić:
 A tym czasem konopie poczynały
 wschodzić.
 Tu znowu Iaskuleczka, iak Xiądz na
 ambonie,
 Tonie ach oyczyzna tonie!
 Ey nierozumne ptaszatka,
 Wyrwywajcie to zielsko przynajmniey
 do szczątku.
 Bo kiedy frodze urośnie,
 Trudniey wam wyrwać będzie, niż
 chłopom ciąć sosnie!
 Już wisi nad karkiem zguba,
 Co żywo do roboty, komu dusza luba!
 Za tak mądre przestrogi, co miały dzie-
 kować,
 Poczęły ją prześladować:
 O błędna prorokini, pełna fałszów
 gębo!
 Zawołał Trzynadel z Ziębą:
 Piękną nam daiesz robotę!

Ze-

Zebyś teraz zebrała y tyśiac bab kwo-
tę,

Trudnoby było to zielsko wyplewić,

Co się tak poczęło krzewić.

Przyszła nakoniec Iesień, zboże stało
w kopie,

Doyrzały y konopie.

Iuż też to nie żart ukochane siostry!

Pocięły wżysłtko zboże kofy y sierp
oftry,

Nastąpi oranina y zasiewy żytnie:

Więc skoro tylko pierwszy mróz przy-
tnie,

A chłopstwo się nie będzie więcej
plugiem bawić,

I tylko sidła na ptaki stawić;

Przeostrzegam was ostatni raz, miłe pta-
szęta,

Niechay was prożna nie łudzi ponęta,

Nie lataycie swobodnie, nie wierzcie
nikomu,

Lepiej życzę uciekać, abo siedzieć w
domu.

Naśladycie żurawia z kaczka y beka-
sem,

Co pewnym w obce kraie odlatuią
czasem.

Ledz

Lecz ponieważ wam tego nie dała natura,

By z was który, czy tam która
Leciała na świat inſzy, tak, iako ia
mogę;

Nie lecąc w daleką drogę,
Niechay w swoim każda leſie,
Poki ſię złe nie wynieſie,
Nie odbiegaiąc od ſtada,
Szyſzki y robaczki iada.

Wara do ſtodół, wara do ogrodów!
Smiały ſię głupie ptaki z tak iaſnych
dowodów,

Ciskaiąc na nią, ſzyderſtwa łaianie,
Iak na Kafsandrę Troianie,
Kiedy otworzyła uſta.

Więc też tak przyplaciła życiem zgraja
puſta

Wklatce, na rożnie, w ukropie,
Ze nie wierzyła, iak ſą zdraдлиwe ko-
nokie.

Tak ſię to dzieie y w ludzkim naro-
dzie,

W ten czas prawdziwie wierzemy, kie-
dy iuż po ſzkodzie,

WYPRAWA NA WOYNĘ.

B A Y K A.

Lew myśląc wojnę zacząć z pewne-
mi łasady,

Zebrał wszystkie zwierzęta do wojen-
ney rady.

Tam naznaczono, ażeby

Każdy według sił, zdolności, potrzeby,

Woyfkowy urząd sprawował,

I powinności pilnował.

Tom IV. C: 2.

K

Słoń

Słoń miał dźwigać na grzbiecie zwy-
czayne ciężary,

Wędzonki, połcie, suchary:

Wilk zapędzać barany, Koń zwozić o-
broki.

Wielbłąd nieść piernatami napchane
tłomoki:

Niedźwiedziowi kazano do szturm
drabinę

Gotować, kiedy słońinę,

Lub syry kędy wysoko

Waleczne wytropi oko.

Lisowi się dostało być szpiegiem na
kury,

Bo ta bestya chytra z natury,

I wszystko łacno wysledzi

Co kędy robią czubaci sąsiedzi.

Aż ktoś zawołał z poboczy

Rzuciwszy na ossa oczy:

A ten tu błazen poco? nie trzeba nam
więcey

Ani ossów ani zaięcy:

Zaiąc tchòrz, zaraz uciecze.

Osiel leniwy ledwo się wlecze.

Aż Król: owszem niech będą oba mi
w szeregu.

Zaiąc, że dobry do biegu,

Bę-

Będzie mi służył za sprawnego posła,
A zaś trębaczem uczyniemy ośla.

U mądrego Monarchy, który zna
przymioty

Poddanych, wszyscy zdolni do jakiej
roboty:

Ten się biie, ten piłze, ten orze, ten
gada.

A żaden darmo przecie z nich chleba
nie ziada.

Z HORACYUSZA.

NA BOGACZÓW IAKOMYCH

I. E. M. K. K. S. I. K. M.

Intactis opulentior. Lib. IV. Ode 24.

Byś ty bogatłzy nad Arabów skarby,
I które kryją gór Indyjskich garby,
Gmachami zajął, iak wielkie w prze-
stworze,

Toskańskie wespół y Adryjskie
morze;

Jeśli potrzeba nieuchronna w głowy
Naywyższe wbiia klin dyamentow-
wy,

Ser-

Serce z boiaźni twe się nie wywierci,

Ani wyplątaż głowę z siedi śmierci.

Daleko lepiej *Scythæ* żyją zgoła,

Których tułackie domy ciągną koła,

I frodzy *Getæ*, których to zagony

Nie dzielne, spolne wszem wydaia
plóny,

Nie więcey sieiać, iak tylko co może

Wystarczyć na czas całoroczny zbo-
że:

A gdy swe skończy ieden prace, drugi

Następcą swemi luzuje go plugi.

Tam na pasierby swe łaskawa, skrycie

Macocha sierot nie waży na życie,

Ani posażna żonka mężem włada,

Ni w gładkim gachu swą ufność po-
klada.

Posag iey wielki jest rodziców chwała

Zacnych, y czystość małżeńską w
swym stała

Przymierzu, boiaźń innego mężczy-
zny

Maiąca: groza zaś przysięgley bli-
zny

Wierności zadać, którey gdy dowio-
dą

Zgwałcenie, pewną śmierć będzie
nadgroda. O

O kto chce mordom nie dać się już
szerzyć,

Obywatelską zaiadłość uśmierzyć,
Jeżeli pragnie być w posągach rytem
Oycem oyczyzny z imienia zaszczytem,

Niech się ośmieli wzięść w krygi niezłomne

Rozpuść, sławny zład w czasy potomne,

Gdyż (groza wspomnieć) cnoty nie
nawidzim

Przytomney, pragniem gdy ją już
nie widzim.

Cóż z skarg żalofnych, których co nie
miara,

Jeżeli winy nie zawściąga kara?

Cóż prawa ważą, gdy złe obyczaje,

Jeżeli ani spiekle słońcem kraie,

Nite, północnym które przeiał frogi

Boreasz mrozem, odwodzą od drogi

Kupca? na burzę niedbający, morze

Smiało okrętem chciwy żeglarz porze:

Każę ubóstwo wstyd wielki dla człeka,

Czynić y cierpieć wszystko, a z daleka

Omiiać drogę przykrą cnoty. Czemu
Do Kapitolu, gdzie nas przychylnemu

Okrzyk ludowi zwykły wzywa o to,
Nie zniesiem drogie kamienie y złoto:

Lub ie nie wrzucim w bliskie morze
z cicha,

Iako przyczynę naywiększego licha?
Ieśli występków żałujemy szczerze,
Z łakomstwem trzeba rozerwać przy-
mierze,

Trzeba wygładzić to do szczętu spo-
łem,

Co iest chciwości źródłem y ży-
wiolem,

A młodociany surowszym zaprawić
Cwiczeniem umysł. Nie umie się
sprawić

Szlachetny dzieciuch z koniem, strach
na łowy

Iechać mu; grać zaś sprawny y go-
towy

Czy w cygę Grecką, czy mu każesz w
kości.

Acz zakaz mają z prawa surowości.
Gdy wiarołomny ociec w spółce zdra-
dza. [Przy-

Przychodnia, a tak nie cnemu zgromadza

Zbiory synowi przez swoje matactwa,
Kosną nabyte źle wprawdzie bogactwa,

Iednakże nie wiem, czemu zawsze braknie

Czegoś nie sytey chuci, która łaknie.

Z HORACYUSZA

Przekładania Michała Kończycy.

Szczęśliwy każdy, który oddalony
Od zbytnich zabaw (iako pierwsze
plemie)
Dziedzicznym pługiem przewraca za-
gony,
Oczytstą sobie uprawiając ziemię;
Nie szuka z lichwy na sąsiadach zysku,
A sam jest wolny od długów nacisku.

Nie

Nie zna co haśło? woiennych postra-
chów,

Nic się nie lęka głębi morskiej toni,
Unika prawa y sądowych gmachów:
A od pałaców możnych panów stroni;
Miia z daleka (z mądrych rad prze-
strogi)

Pyszne mieszkania y zdradliwe progi,]

Lecz albo winne płonki y zawięzi
Do gładkiej wicią wiąże topoliny,
Albo też suche odrzyna gałęzi,
Dzikiej nie cierpiąc w ulicach krze-
winy;

Martwe y prężne precz wyplenia drze-
wa,

A zdrowszych, z nowych szczepów się
spodziewa .

Albo przy zgodzie wzajemney, bez
sporek,

Z szerokich niziu na własnych grani-
cach,

Beczacych czeka y doynych macio-
rek,

Lub

Lub miód wyfyca w chędogich miedni-
cach.

Czasem mdłe owce y iagnięta chyże,
Na miętkie runa, lekką ręką strzyże.

Znowu gdy szczodra Iesień dar boga-
ty

Obiawia ziemi z owoców do koła,
W doyrzałe iabłka y smaczne granaty,
Stroiąc rzęsiście iey ozdoba czota;
Iako się cieszny gospodarz szczypiący
Z rodney gałązki, frukt z pąsem wal-
czący.

Potym się tobie, Priape, posunie,
Czynić przysługę za taki dostatek,
Tobie Sylwanie, sadów opiekunie!,
Oddawać ofiar dorocznych podatek;
Wiedząc że wszystkie żyżności y plo-
ny,
Od Bogów biorą swój wzrost pomno-
żony.

Raz odpoczywa pod sklepiłym cieniem,
Lub

Lub cienką słomę obiera z ochotą,
 Pód czas kładąc się nad iasnym stru-
 mieniem
 Pieszczoną ptasząt słuch nasycą notą;
 Ile gdy cichym szeptem mrużąc
 strugi,
 Na miły wabią lekki sen y długi.

W tym, skoro groźny Jowisz zimę
 skłania
 I dżdżyste wody w tęgie bryły ścina,
 Z ciemnych ostępów zwierzyńę naga-
 nia,
 I sławiać łapki lub ostrze poczyną:
 A dzikowinę chcąc mieć w swej szpi-
 żarni,
 Odyńce płoszy przy gromadney pfiar-
 ni.

Albo na szybko spuścistej sprężynie,
 Wzręcz wielooczne rozpostrzenia sieci,
 Gdzie się pierzchliwy zaiączek uwinie
 I gość z zamorza żuraw łatwo wleci;
 Lub na lep łowi sidłem iemieluchy,
 Mając w nadgrode swych prac kasek
 kruchy.   Ktoż

PRZYWIEMNE Y POŻYTECZNE 267

Któż trosk z przykrością, które mi-
łość zdarza,
W pośród rokoszy tych nie zapomi-
na;
Gdy wierna żona wżyskiego przyspa-
rza,
W domowym rządzie podpora iedyna
A drobnych dziełek świata dając roie,
Mądrą nauką, wlewa cnoty swoje.

Na przykład z niewiaſt, gdy Sabińskich
która;
Lub Appuliyſkie pocziwe małżon-
ki,
[Na ktõrych twarzy zagorzała ſkura]
Na powrót męża z pola czyli łaki,
Wſkok niecą ogień, chcąc ſię tym
przymilić,
A ztrudzonego ogrzać y poſilić.

Gdy zagarnąwszy w plecione koſzary,
Wesołą trzódę y mleczne ſamice,
Z nabrzmiałych wymion ulekcza cięż-
żary,
Cedząc ich nabiął w konwie y doyni-
ce; Po.

Potym z antałów, winne tocząc trun-
ki

Domowe potraw sporządza gatunki.

Nie tak powabne Lukryńskie ostrygi,
Ni zasklepione w skorupach ślimaki,
Nabyte z kosztem przez różne fatygi,
Morskie nowiny y drogie przysmaki,
I naygłównieysze, mówiąc bez pochy-
by,

Zagnane w nasz brzeg, burzą wałów
ryby.

Nie tak Jońskie wysmienite ptaszki,
Ani przywożne Afrykańskie kury,
I tym podobne rozmaite faszki
Dla niezwyčajney przeciwnie natury;
Nawet z naytłustszych drzew zdięty
kaliwek,
Nie tak przyjemny zbiór buynych oli-
wek;

Iako znaiome z ogrodów iarzyny,
Lub samorodne w sianożęciach zioła,
Po-

Pomocne zdrowiu na długie godziny;
Wtąż (w uroczyſte Święta od kościo-
ła]

Z pasterſkich wzięty zagród, czyli ſzra-
nek,

Albo wilkowi wydarty baranek.

Przy takich ucztach, iakie to uciechy?
Widzieć po dzienney na paſzach wę-
drówce,

Ku wieczorowi pod domowe ſtrzechy, 1
Spieſzące ſkopy y oblane owce:

A spracowane woły na mdłym karku,
Wlekące na wſpak radła do ſolwarku;

I pſzczół gromadne koło ulów roty
W bogatſzych domach brzęczące ob-
ficie.

Co widząc lichwiarz, z chęci do pro-
ſtoty

Rzekł, iuż zamienię zbiory w wieyſkie
życie;

Lecz iak na nowiu, zbierał gotowizny,
Tak pod czas pełni, pomnaża iſcizny.

DO WINA

z FRANCUZKIEGO

Zacny trunku! cokolwiek świat zam-
knął obszerny,
Wszystko ku twej usłudze hołd przy-
nosi wierny.
Tobą się, swym najmiłszym ziemia
chęci płodem,
Sama zima twe ognie martwym rzeźwi
lodem,
Słońce na twój dowarek bystro świeci
w lato,
My żebyśmy cię pili, rodziemy się na
to,

T O Z

Cokolwiek w sobie świat zawiera dłu-

gi,
Wszystko się kwapi do twojej poslu-

gi.
Dla ciebie zima biorąc w pęta wody
Wznieca gnuśnemi zgasłe ognie lody.
Tyś czoło pierwsze gałęzistej rzelzy,
Z ciebie się matka ziemia chlubnie
cieszy,

Słońce dla twego wzrostu płomień sili,
My się rodziemy żebyśmy cię pili.

T O Z.

Cokolwiek w sobie świat szeroki trzy-

ma,
Wszystko do twojej usługi pospie-

fza.
Tom IV. C: 2. S Sa-

Sama skrzepłemi lody ostra zima
 Stępałe ognie, dając życie, wskrzesza.
 Ziemia minąwszy krzewów poczet
 mnogi,

Naywięcey chluby ma, że cię wywo-
 dzi.

Dla ciebie słońce tęży swe pożogi,
 Człowiek cię na to, żeby cię pił, rodzi.

NARCYS SIELANKA.

Perque oculos perit ipse suos. Ovid:

Ty, co mię z młodzienaszka mar-
nym widząc kwiatkiem,
Pytasz, iakimem stradał żywota przy-
padkiem?
Spoyrz na ten rym żałofny, czytelniku
luby.

S 2

A

A pomoż płaczącemu ciężkiej płakać
zguby.

Lato było prochniste, a zwierz w Lip-
cu frogi

Wyziewał z suchej paszczy ogniste po-
żogi;

Kiedy biegając z łukiem za płochym za-
iędem,

Chciałem spocząć, strudzony biegiem
y gorącym

Chłodny gay nie daleko, nie tknięty
toporem,

Sklepił poziome chrośty rozległym ia-
worem,

Kędy, iak słychać, Faunus y Sylen ko-
smaty,

Książęta leśnych Bożców, mieli swoje
chary:

Przy gaju bieżał strumyk przez smugi
kwieciste,

Tocząc po drobnym piasku nurty prze-
źroczyście.

Tu się więc wdziękiem miejsca zwa-
biony układałem:

Mech był miękki wężłowiem, a woda
zwierciadłem.

Słodki Zefir mdlejącym skrzydłem liść
przewiewał,

A ptaszeków malowanych głośny po-
czet spiewał.

Ledwo ach, któżby postrzegł Parę
nieużyta!

Co we mnie samym zgubę taia ukry-
ta,

Ledwo co, chcąc się napić, usta wpo-
tok wrażę,

Alić się cudny na dnie obraz mi uka-
że,

Obraz piękney dzieciny: tak to wła-
śnie bywa,

Gdy po gładkim kryształe błędna po-
stać pływa.

Cieszę się, on się cieszy, śmieję, on też
ze mnie,

Kwilę, kwili, unikam, unika wzaie-
mnie:

Schylam się, dłoń wyciągam, chcę ca-
łować lice,

Schyła się chce całować, daie mi pra-
wicę.

Splonolem, widząc wdzięki tak nado-
bney twarzy,

Któżby rzekł, że się w wodzie bystry o-
gień żarzy!

Schnę nieszczęsny, kochanie staie mi
się męką:

Cierpię groty utkwione w sercu wła-
sną ręką.

Umieram, chcąc się z miłym złączyć
przyjacielem,

Sam sobie y postrzałem, sam miłości
celem,

Sam ogniem y podniata, sam sposo-
bem nowem

I zdraycą y zdradzonym, sidłem y po-
łowem.

Nie inaczey, kiedy się niebo mgłą za-
mroczy,

A na nim się z farb dziwnych piękny
krąg zatoczy,

Zadumiane się swemu obrazowi dzi-
wi

Słońce, a on się ieszcze, tym bardziey
przeciwi,

I podrażnia złotego tworcę zdradą ia-
sną,

Poki kradzione wdzięki z czasem nie
zagasną,

A iako, gdy pies letni ogień swe
 wywiera,
 Liche ziółko z upału prawie obumie-
 ra;
 Tak me ciało zmęczywszy okrutnym
 płomieniem,
 Z krasnego dziecka miłość uczyniła
 cieniem.
 Stępały światła ocząt, zgaśły ust rubi-
 ny,
 Zwisy w pierścień trafione włosów
 paęczyny:
 Który się na mym licu blask ozdobnie
 żarzył,
 Mróz śmiertelny, wstydlivych róż, do
 szczętu zawarzył.
 A co ieszcze zostało wątlej życia
 przedze,
 Ucięły zgubną stałą niezblagane ię-
 dze.
 Na mą klęskę żalofne Naiady po-
 bladły,
 Smutne kwiaty z nadobney barwiczki
 opadły,
 Gay poźółkniął, co się wprzód weso-
 ło zielenił

Strumień łzami nabrzmiały frodze się
zapienił,

Echo mdała postokroć żalem nie wy-
mownym,

Nie mogąc już mię bawić swym gło-
sem odzownym,

Sam Zefir obumierał, ani zwykłym lo-
tem,

Ofuszał martwym czoło uznoione po-
tem.

A Dafnis, co się podle trzody śletnią
bawił,

Tak śpiewał, gdy mi z miękkię grób
darniny stawiał.

Komuż z tak głuchey serce los wy-
ciął opoki,

Aby łzy nie ukanął na twe smutne
zwłoki,

Narcyſie, chlubo pierwey y natza ozdo-
bo,

Teraz żalu nieznośny y gorzka żało-
bo!

Gdy od Nimfy zatłoney twą miłością
stronisz,

I płochy za Dyanaę zwierz po knie-
iach gonisz,

Gdy

Gdy się lękałz Kupida; on się z wody
skradał,

I grotem niespodziwnym cios smier-
telny zadał.

A gdy nie zwalczył cnoty ogniem nie
uiętey,

Gnuśnym bystre żywiołem nahecował
pręty,

Odmieniając zwyczajny bieg natury
zdradnie.

Tyś chciał zgasić pragnienie, a ogień
tlał na dnie.

Płonna cię twarzy postać na szkłe
płynnym zwodzi,

Które żywe bez duszy ciała wzrokiem
rodzi.

Patrzysz na się, chcesz siebie, sobie się
przymilałz,

Do siebie się uśmiechałz, ku sobie na-
chylałz,

Dziwisz się, mówisz, pałałz, wzdychałz
y łzy ronisz,

Uciekałz sam od siebie, y sam siebie
gonisz;

Lecz niemogąc doścignąć mary oblę-
dliwey,

Umierasz od miłości: y on nie był żywy.

Iuż leżą lotne strzały y łuk złotorogi,

Przed którym nie raz wionął ieleń wiatronogi,

Leżą ofierociale [ciesz się płochę zwierze)

Po swym panu plecione z iedwabiu obierze, [*]

Leży saydak, [cieszcie się skrzydlate pieścidla)

Niemasz, ktoby wam zdradne stawil w krzakach sidła.

Iuż ten, co na was godził ponętą y grotem,

Uszedł sam do Elizów nie ścignionym lotem .

Inne tam chwyta ptaki, inne stawia siatki,

Dla czarney na ofiarę smutnych cieniów matki,

Błagając mściwe bogi; by pod samym niebem

Nie leżał, nie uczczony zwyczajnym pogrzebem,

Tako-

(*) Obierze sieci Koch:

Takowe Dafnis pieśni przegrywał
na flecie,
Sypiąc na mój grobowiec z płaczem
miękkie kwiecie;
A nieba użałone, bym cały nie zgi-
nął,
Zdarzyły, że się z grobu iasny kwiat
rozwinął.
Kwiat od imienia mego y teraz na-
zwany
Bifiozem y purpurą kształtnie przety-
kany,
Srebrny czubek wysmukła utrzymaie
laska,
A szkarłatna go wkoło bramie opa-
ska,
Znak białości y krasny. rad przebywa
podle
Zywey wody, y w czystym patrzy na
się źrzodle.

Ktośkolwiek jest, co w pierwszey lat
kwitnących dobie
Utopiony w szkłe marnym przypochle-
biaz sobie;

Nie

Nie wierz zdradliwym nętom oblu-
dnej postaci,

Bo się znikoma gładkość rychło z laty
traci,

A wdzięk krótki na lekkie uleci po-
wietrze,

Kiedy czas wszytkotrawny farbę z lica
zetrze.

Kochaj cnotę, uczciwość, skarb szla-
chetney duszy,

Których żaden wiek skrzydłem wart-
kim nie poruszy,

Które z samey starości biorą lustr no-
wotny,

Chocia czoło zmarskami zorze czas nie
wrotny,

Nie tak rychło na gnuśne mroźney zi-
my przyście

Roża włosy ozdobne, drzewo zgubi
liście,

I za lada gniewnego Borei podmu-
chem

Będą skrzepte gałązki tłuc niewdzię-
cznym ruchem;

Nie tak, kiedy stał krzywa groźnym
hartem brzęka,

Rychło pod tęgim ciosem wążła trawa
klęka,

I na frogie pokofy chyląc martwą głowę,

Z krótkim życiem pofpołu toczy lzy
perłowe;

Jak rychło wdzięk ten zniknie, mój
Narcyſku młody,

Co twe ſzkarłatnym fokiem wypełnia
iągody.

Godzina pcha godzinę, dzień dnia w
kark potrąca,

Tydzień tygodnia ściga, a mieſiąc
mieſiąca.

Lecz y po nocy wroney dzień koleią
chodzi,

I kſieżyc przytępione rogi znowu mło-
dzi,

I po zimie przyſć znowu kwiatopło-
dey wioſnie,

I na drzewie opadły znowu liść uro-
śnie,

I po wodzie nadpłynie znowu druga
woda.

I po ſzarudze złota naſtąpi pogo-
da:

Lecz

Lecz nam, kiedy raz słońce starości
zapadło,
Nie przyda nic do twarzy misterne
zwierciadło,
Ani cofnie czas nazad z nieścigłej po-
goni,
Upierzonych lotnemi godzinami ko-
ni.
Przypatrz się sobie lepiey: boć to mi-
łość płocha,
Kiedy kto, czego nie zna z gruntu, w
tym się kocha,
I na zwierzchnym powabie, choć tak
często zdradza,
Naywiększą swą na świecie pomysłność
zafadza.
Wiele jest pięknych ludzi, lecz to ma-
ło nada,
Gdy kto piękniejszey cnoty w ser-
cu nie posiada,
Kto tylko z twarzy Anioł, a w po-
włoce cudney
Ukrywa złość zaciętą y umysł oblu-
dny.
Bodayby taki nigdy dobrych serc nie
zdradzał!

Ani się, iako *Narcys*, na świat nie od-
radzał!

A jeśli losem nieba znowu ma być
żywy,

Niech się w polu lub pałkie odmie-
ni pokrzywy.

N A D G R O B E K

Dla

N A R C Y S S A.

Zem sobie tylko ufał, zem sam siebie
lubił,
Samem też siebie za to, nędzny *Nar-*
cys, zgubił.
Zaden mię nie ratował w niefortunney
dobie.
Strzeż się, ktokolwiek na mym ten
rym czytaśz grobie.

MOWA MINUCYUSZA.

*Przeciwko Fabiuszowi Dyktatorowi na-
zwanemu Cunctator (doitrek) któ-
ry Annibalowi niechcąc wal-
ney wydać bitwy samym
go unikaniem y zwłó-
ką niszczył.*

z LIWIUSZA.

Czyśmy tu na straszne sprzymierzeń-
ców naszych morderstwa y pożogi, ia-
ko na wdzięczne iakie patrzeć tylko
przyśli widowisko? jeśli nas z inney
miary wstyd nie dotyka, wstydzić się
należy przynajmniej mieżkańców sa-
mych, których na osadę *Sinuessy* oy-
cowie nasi posłali; ażeby kraina owa
od najazdów nieprzyjaźnych Samni-

Tom IV. C: 2.

T

tów

tów miała ochronę. Już ia teraz oto nie sąsiedzi Samnitowie niszcza, lecz dumny Kartagenczyk, od ostatnich prawie ziemnego okręgu krefów przychodzi, który zwłoką y gnuśnością naszą aż do Rzymskich siedliisk przyciągnął.

Także to, przebóg! odrodziliśmy się od przodków naszych; że gdy oni za wielką państwa obelgę samo około brzegów swych krazenie Punskich statków poczytali; my w samey dziedzinie nieprzyjacielskim Numidów y Maurów zgraiom śmieie plondrować pozwalamy? y którzyśmy nie dawno o dobywanie Saguntu słuźnym zapaleniem gniewem, bogów y ludzi za zwałcone przymierza do zemsty wzywali, teraz na ciągnącego pod mury stołeczne Annibala obojętnie patrzamy? Powstające z pożogi wiossek y włości naszych dymy w oczy nam prawie y w usta zalatuią: brzmią uszy żalofnym płaczliwych sprzymierzeńców, częścicy nas, niżeli Bogów na pomoc wzywających wołaniem. Iako pierchliwe trzody po lasach się y bezdrożach tylko

ko błakając, mgłą y cieniem leśnym okryci, tułamy się. Gdyby tym sposobem po górach się y pułstyniach włóczęc M. Furius chciał miasto z mocy Gallów oswobodzić, jakim ten nowy Kamillus, ten iedynie w powszechnym niezczęściu wyszukany Dyktator Włochy od Annibala uwolnić przedsięwziął; byłby do tych czas Rzym w ręku Gallów. Lękam się mocno, aby dla opieślności naszej Annibalowi y Penom przodkowie nasi wzięcia miasta nie zachowali. Lecz ów prawy mąż y Rzymianin, skoro go tylko wieść doszła, że mu senat y lud władzę Dyktatora powierzył, lubo na wysokiej dosyć górze Janikule obozował, zkąd bezpiecznie na nieprzyjaciela mógł po-glądać, zstąpił na rowninę, y tegoż samego dnia w pośrodku miasta, kędy teraz są zgliszcza Gallów, a na zaiutrz około Gabiów nieprzyjacielskie ufy połamał. Co mam mówić o późniejszym czasie, kiedy Samnitowie przy ciałninach Kaudyńskich przez zelżywe nas sochy przeganiiali: izali Papirius Cursor po górach Samnickich cho-

dząc, a nie raczey do Luceryi szturmując zdjęte z Rzymian iazmo na karki samychże dumnych nie włożył zwycięzców? Czyliż nie dawno Lutatius innym iakim sposobem, a nie raczey pospiechem zwycięstwo otrzymał? kiedy nazaiutrz, iako nieprzyjaciela zoczył, statki żywnością ładowne, swoim własnym ciężarem y ozdobami zaprzątione pograżył. Głupstwo to iest, siedzeniem y żądzą samą, chcieć woyny dokonać. Uzbroidć należy woysko y w pole wyprowadzić, ażeby się chłop z chłopem w oko potykał. Męstwem y pracą Rzymskie państwo urosło, nie temi gnuśnemi radami, ktò, re tchorzowie ostrożnością nazywaią.

Z HORACYUSZA

Opisuje wiosny przyście, y Wirgiliusz na ucztę zaprasza.

Jam veris comites, quæ mare temperant. &c: Lib. IV. Lyr: Ode 12

Iuż towarzysze wiosny, Trackie
 dusze,
 Co morze ciszą, dmad Fawoniusze
 W żagle, iuż mrozy z łak zeszły, ni
 śniegiem
 Wezbrane rzeki, bystrym szumią bie-
 giem.
 Iuż gniazdo kleci, iuż kwilić za-
 czyną
 Nad swym niešťczęśna Itylem pra-
 szyna,
 Hańba Cekropskiey krwi: zemšťę tak
 krwawę

Ze

Ze wzięła z króla za wszeteczną spra-
wę.

Nucą, z murawy miękkiey mając
łóżę,

Na fletniach pieśni, tłustych owiec
stroże,

I bawią bożka, co trzody wełniste,

I góry lubi Arkadzkie cieniste.

Przyszedł, Wirgili, czas gardła oś-
chłody.

Ty chceszli sok pić z Kaleńskiey ia-
gody,

Coś to młodzieńców zacnych (a) hoł-
downikiem,

Za wino, nardu zapłacisz sfoikiem

Nardu sfoiczek winoć dobre w ka-
dzi

Z Sulpicyusza piwnic wyprowadzi,

Które jest hoyne w nadziei szafun-
ku,

I myśl z przykrego wyzuwa frasun-
ku.

(a) Tyberyusza y Druza, pasierbów
Augusta.

Więc

Więc chęszli ze mną bydź wesół, z
towarem

Swym pospiesz, bo ia, gdy nie przy-
dziesz z darem,

Nie myślę raczyć pełnymi cię, bywa
Iak utych, których dom w wszystko o-
plywa,

Złóże iuż zwłokę y chęć zysku, w
czasie

Pomniąc że cię stós pogrzebowy spa-
fie.

Mieszay z mądrością nieco głupstwa
płóche:

Miło gdy pora iest poszaleć troche.

KANARKI BAYKA.

Pewny gospodarz , pan licznych fol-
warków ,
Miał w swym pokoju dwóch białych
kanarków.
Oba z nich mieli dziane paciorkami
klatki,
Maku, cukru, konopi niezmiernie do-
statki.
Wodę zawsze z krynicy, iako kryształ
czyłą,
Słowem: wszystkiego rzeźsisto.
Z tym tylko obowiązkiem, aby się u-
czyli,

Co

Co im pifzczalka zakwili:

A pana swego, iak z pola przyedzie,
Czy przy śniadaniu, czy to przy obie-
dzie,

I zacznie pić smaczne piwko,
Słodką bawili rozrywka.

Ledwo kilka miesięcy upłynęło, alić
Nie mógł się z nich iednego, kto sły-
szał, odchwalić.

Tak wszystko ślicznie poiął, co zagrał
organek,

Czy to menwecik, czy to skoczny ta-
nek,

Czy mazurka, czy kozaczka;
Nic nie było trudnego dla cudnego
ptaczka.

Mało na tym że spiewał: kiedy mu na
linie

Kazano w orzechowey do gòry łupi-
nie

Ciągnąc wodę, lub obrok makowy ze
żłobem,

Poty się filił, to nożką, to dziobem,
Aż do klatki zawindował.

Pan też go zawsze na ręku piastował.

Pozwalał mu z dłoni iadać

I czasem na wąsach siadać.

Nie

Nie tak się dtugi udał; choć równą
wygodę

Miał iak kolega, mak, cukier, y wodę,
I z kilka drążkami klatkę,
I świeża zawsze sałatkę.

Niechciało mu się uczyć, biegał w ką-
tek z kątką,

Każdego ostrym pyłszczkiem dotyka-
jąc prątką,

Aby mógł tylko przez iakową
dziurę,

Przykrą pożegnać klauzurę.

Darmo chłopiec nadymał organkowe
miechy.

Lepiej wrobel świergotał siedząc koło
strzechy,

Nizeli on nieuk spiewał.

Skakał tylko, psuł klatkę, albo brzuch
nadziewał.

Aż też pan rozgniewany, nie widząc
poprawy,

Cisnął go kotu buremu do strawy,

Mowiąc: kiedyś niewdzięczny za me
łaski ptaku,

Znajdziesz lepsze mieszkanie u Matu-
fa w faku.

PRZYIEMNE Y POŻYTECZNE 297

Niechay ten raczey na świecie
nie żyje,

Kto tylko na nim darmo ie-y
pije.

Mości panowie Studenci,
Zyczę więkzey do nauk wam przy-
kładać chęci.

Nie traćcie marnie czasu: często się to
przyda,

Ze szlachcic głupi umrze za piecem
u żyda.

DO

DO PRZYIACIELA

SMUTNEGO.

Przestań się troskać mój Ianie kocha-
ny.
Co Bóg niewrotnym stanowiąc roz-
kazem
Wiecznemi wkoło oprowadził ścia-
ny;
Tam człek nie sięgnie, ni myślą ni o-
kiem.

Dar-

Darmo się trapi żeglarz w morskiej
fali,

Kiedy ćma ślepa nie da slyrem wła-
dać;

Gdy się śmierć mokra gwałtem w o-
kręt wali;

Ieśli opatrzył wszystko, gdy miał wśia-
dać.

Zaden się płochych trafów nie u-
chroni.

Zywym iesteśmy igrzyfkiem fortu-
ny.

Złote godziny iasny Ranek goni,

A Wieczór trzaska bystrepi pioru-
ny.

Iedynda w razie takowym ochłoda,

Ze wiatr nie zawfze zapalczywy wie-
ie.

On rzuca kotwę, nim ucichnie wo-
da,

A ty się dobrej nie pufzczay nadzie-
ie.

Szalona potwarz musi złamać szyję,
Złość się własnymi brzydka ztruie ia-
dy.

Te wyparty z chmury grot ubi-
ie,

A tamte wkrótce bies porwie sąsia-
dy.

DO LULKI,

Słodka zabawa mey samotności.
Luleczko, której palenie
Sciąga mi z głowy złe wilgotności,
I leczy me utęsknienie.

Miły Tiutuniu, gdy ia twą parę
Widzę niktą bez zwrotu,
Wystawiam sobie prawdziwą miarę
Zycia moiego obrotu:

Pali

Pali mię ogień mych namiętności,
I z prochu w górę się wzbiiam;
Lecz w tym ściganiu świata próżno-
ści
Z twym dymem razem przemiiam .

M O W A

J U N I U S Z A

*Posta zabranych w niewolę pod Kan-
nami Rzymian*

Z LIWIUSZA.
B. G. S. P.

Zadnemu z nas nie jest tajno, Prze-
świetny Senacie, że stan wojennych
brańców nigdzie podleyłzym nie jest,
iako w naszym mieście. Z tym wszy-
stkim, ieśli w sprawie naszej więcey
sobie nad słuszność nie pochlebiamy,
zdaie się nam, iż żaden z niewolników,
który się kiedy w ręce nieprzyaciel-
skie dostał, w większym u was polito-
waniu nad nas być nie powinien. Nie
Tom IV. C. 2. U na

*Posta zabranych
1066/1067*

na placu albowiem, ani z bojaźni broń złożyliśmy, lecz do zmierzchu prawie nastółach pobitych trupów bitwę utrzymującym, obóz na koniec dał ochronę. Ostatek dnia, y noc następująca, lubo spracowani y ranami okryci, na bronieniu szanów strawiliśmy. Nazajutrz ściśnieni zewsząd zwyciężkim wojskiem, y wody pozbawieni, nie mając już żadney nadziei rum sobie szablą przez nieprzyjacielskie uczyńnić tłumy; y za rzecz szuszną mając drobną przynajmniey garstkę, po wycięciu tylu żołnierzów, pozostałych z Kanneńskiego pogromu ocalić Rzymianów; uczyniliśmy na koniec piętną umowę, składając oręż na nic już więcej nie przydatny. Przodkowie nasi, iako z podania mamy, złotem się Gallom okupili: późniejszy nawet wieków, lubo tak twarzi w przyjęciu wymuszonego pokoju, posłów atoli do Tarentu na okupienie branców wysłali: chociaż y przy Allii z Gallami, y przy Haraklei z Pirrem stoczone bitwy, bardziey się fromotnym popłochem y ucieczką, niżeli zna-

znakomitą klęską wstawily, Stoią po Kannenckich polach martwych ciał okropne kupy: samiśmy tylko żywi zostali, na których się już y siły y miecze nieprzyacielskie stępily. Są jeszcze między nami, którzy ani z placu uciekli, lecz zostawieni na straż obozu, z oddaniem onego w ręce się Penom dostali. Nie zayrzę szczęścia żadnemu z współziomków y kolegów moich, ani z cudzego poniżenia sławy szukam: śmieie iednak powiem, że y owi (chyba że prędkie nogi zastugę iaką mają:] owi mówię, co bez koni z placu uciekszy, aż się w Wenuzyi y Kanusium oparli, nie mogą się nad nas wynosić, ani ztąd się chępić, iakoby w nich Rzeczpospolita więcey, niżeli w nas, obrony miała. Z tym wszystkim ieżeli z nich bitnych y dobrych żołnierzów mieć będziecie, nie wåtpcie y o naszej tym chętnieyszey usłudze, kiedy dobrodzieystwem waszym wykupieni do oyczyzny powródziemy. Spiśnuecie nowe posilki z każdego stanu y wieku obywatelów, y uzbraiacie ośm tyśięcy niewolników: nie mnieysza jest

liczba nasza, ani więcey pieniędzy na okup krwi własney, niżeli zakupienie niewolniczey, skarb wyzafuse. Bo iesli nas z niemi równać zechcę, krzywdę imieniowi Rzymskiemu uczynię. Na to ieszcze, Prześwietna Rado, iesli z nami ostrzey bez żadney winy naszej postąpić nie zechcesz, względ mieć należy: w iakiego nieprzyjaciela ręku nas zostawuiesz: czy Pirra? który swych niewolników iak gości częstował: czy tego Pena, tego barbarzyńca, w którym trudno rozeznac, czy chciwość czy okrucieństwo przemaga. Gdybyście widzieli kaydany, nędzę y ostatnie obywatelów waszych utrapienia, równieby was ten okropny widok, iako uroszczone ciałami pobitych półków Kanneńskie niwy do litości poruszył. Spoyrzycie na łzy y troskliwości powinowatych naszych, stojących w przyśionku tey świątyni, a wyroków waszych czekających. A iesli oni tak się o nas y o nieprzytomnych tu frasują y trwożą; iak wielki smutek y trwoga musi być tych samych, których y życie y wolność w tak ciężkim zostaie razie.

Gdy-

Gdyby sam Annibal przeciwko własnemu przyrodzeniu łaskawie z nami chciał się obchodzić; niedbamy o żywot, jeśli nas niegodnemi łaski tey osądzicie. Powrócili niegdyś od Pirra wypuszczeni bez okupu niewolnicy; lecz powrócili z posłami y pierwszemi w Rzymie obywatelami, których do Króla na ich wykupienie posłano: my tegoż miasta obywatele nie będziemy godni za trzyśta groszy do kochaney powrócić oyczyzny? każdy idzie, Prześwietny Senacie, za swoim zdaniem: wiem o tym, w jakim y ciało y dusza nasza niebezpieczeństwie zoście: bardziej nas atoli sława obchodzi, niżeli samo życie, abyście nas od łaski odrzuconych, za winowayców nie poczytali. Nie uwierzy potomność, że Rzymienie dla ocalenia braci swoich pieniądze żałowali.

Z HORACYUSZA

KSIĘGI EPODON PIEŚN XVI.

Przekładania Michała Kończy.

Szczęśliwa ziemia, która bez upra-
wy,
W pożytek niesie, zboża, zioła, tra-
wy,
Płodną macicę krzewi w winogra-
dach,
Obcych nie cierpiąc rąk, w szczepach
y sadach.

Gdzie

PRZYIEMNE Y POŻYTECZNE 311

Gdzie z płonnych pączków, nie płon-
ney nadzieie,

Oliwne drzewo tłuste soki leie:

A osypana swym owocem figa,

W słodkim brzemieniu własny ciężar
dźwiga.

Gdzie miody, lipce y patoki iare,
Same z pod skóry drzew cedzą ośa-
rę:

A z gór wyniosłych wód iasne kry-
ształy.

Idąc w zawody, czynią szmer wspania-
ły.

W buynych koczarach (o droga swo-
boda!)

Łaskawa sobie roskoszując trzoda,

Z soczystych pastwisk sama nie wa-
biona,

Chętnie do doiek podaje wymiona.

Nie masz tu wilczyc, frogich prześla-
dowiec.

Mto-

Młodego drobiu y niewinnych o--
wiec,

Ni zaraźliwych szkodliwego iadu,
Węzów, padalców y innego gadu.

Ten kray widzący, oraz widzim cu--
da,

Ze tak łagodne powietrze się uda,
Bez dżdżów nawalnych y zbytłych
powodzi,

W których zatopem indziej niwa
brodzi.

Nie dopiekają tu promienie gniewne,
W spalonych brzdach niszcząc zbo--
ża siewne;

Umiarkowaną ciepła z zimnem porą,
Od Niebios Króla wzrost swódy rze--
czy biorą.

Nie zmierza tędy z Jazonem żeglu--
ga,

Albo z Mędeą sprofną flota dru--
ga;

Nie w twym ta lądzie, port Sydoń--
skich łodzi,

Ani spoczynek był Uliffa młodzi.
Nie

Nie panują tu wrzody, ani mory,
 Grożące ciężkim upadkiem obory,
 Zdrowe powietrze y nieskazitelne,
 Czyni żywioły prawie nieśmiertel-
 ne.

Te miłe pola, te piękne osady,
 Tym nada Jowisz, co nie znaią zdra-
 dy;
 Wtedy, gdy twarde płacze y kłopo-
 ty,
 Przemieni z czasów żelaznych wiek
 złoty.

Ni wieków mnogość, ni bieg czasów
 skory,
 Zepsuć potrafi, zwątlivszy podpo--
 ry.

Nie cały umrę, nie tak mię śmierć
 zgniecie,
 Zeby znacznieysza część nie żyła w
 świecie,
 I uniknąwszy śmiertelney zagłady,
 Nie zostawiła po mnie dzieiów śla--
 dy.

Póty rość będę w wiekopomney chwa--
 le,
 I kwitnąć zawsze czerstwym okaza--
 le:
 Aż głowę świata Rzym, dzielną pra--
 wicą
 Osiędzie rządzca, z niewinną dzie--
 wicą,

Tak

Tak słynać będę, y z niskiego sta-
nu

Możnym zostanę; com z obcego sta-
nu

I z kraiu, który Daunus Król posia-
dał;

Gdy ludem rolnym pracowitym wła-
dał;

I ztąd gdzie Aufid bystra rzeka my-
ie,

A huczac skąpe w brzegach wody
kryie,

Naypierwszy przeniöß pism Eolskich
pienia.

Do Włoskich ziomków, słyłu y ćwi-
czenia.

Przymiże, proszę, sławna Melpo-
mene.

Tę chlubę, z zasług swą biorącą ce-
nę

A dobrotliwie, miezcząc mnie w twoje
grono,
Uwieńcz me skronie laurową koroną.

JUTRZENKA.

Byłstrego słońca poprzędniku złoty,
Co wszystkie ogniem górne kołowro-
ty
Niewinnym gasisz, już się za twym
bieli
Darem dzień w morskiej omyty ką-
pieli.

Twego, poranny gościu, blask pro-
myka
Przez uperlony rosą liść przenika,
I sam się własnym wdziękom dziwiąc
wielce,
Cały się w każdej przegląda kropelce.

Na

Na twoie przyście Zefir skrzydłoruchy

Miękko uślane rzuciwszy pieluchy
Lata po łąkach ucieśnym powiewem
Igraiąc płochy y z liściem y z drzewem :

Głuche sny, czarny płód, smutnego mroku

Nie mogąc cierpieć oczu twoich wzroku,

Za matką nocą gęstym lecą roiem,
Przed Plutonowym na wartę pokoiem.

W polach y w knieiach wszelka błędna dusza

Ze swych się łożysk na pastwisko rusza:

Ciebie nie widać, śliczny Dafni, z trzoda,

Pastwo mych oczu, a serca ochłodo!

Lotny wietrzyku, piękne wiosny dzieci,
U-

Ustróy twe barki w młodociane kwie-
cie,

Spiesz tam, kędy mu pod cieniłym
krzakiem

Morfeusz sennym skroń otacza ma-
kiem.

Tam to lekuchnym wkoło źrzenie
wianiem,

To sprzecznych z różą ust pocałowa-
niem,

Póty doskwieray, aż swe oczy przetrze,
I nową błysnie zorzą na powietrze.

A gdy się ocknie; szepni mu do
skroni:

Iuż iasna gwiazda z morskiej wstała
toni,

Czas, gładki Dafni, z miękkiej wstać
pościeli,

Zebyśmy w tobie drugą gwiazdę
mieli.

O D A

DO OYCZYZNY

z okazji niesłychanego przypadku
JEGO KRÓLEWSKIEY MOŚCI.

---

*En quo discordia cives
Perduxit miseros! Virg;*

Małoż na tylu klęskach Oyczyzno
strapiona,
Ktòre ci tyfiac sztychòw topiąc w po-
szród łona,

Tom IV.Cz. 2.

W

I

I oſtatnich już prawie krefów ſtawiac
blifko,
Podaią na łup obcym y uragowi-
ſko?

Małżeś przez twych ſynów dumę y
niezgody
Dała zdumianey na cię Europie do-
wody,
Ześmy prawie pod ſłońcem iedynym
przykładem,
Gdzie Swoboda rozpuſtą, Rząd ſtoi
nieładem?

Trzebaż ci było ieſzcze, po tylu łez
godnych
Szwankach, nowy cios odnieść od
zdrayców wyrodných,
I dla ſprofnych rozbòyców gawiedzi
wſzeteczney
Widzieć na całym kraiu cechę hańby
wieczney?

Patrz,

Patrz, jaka się bezbożność w twej
stolicy dzieie:

Wstyd piśać, lzy mi broczą kartę, myśl
truchleie!

Twòy Król, Boski namiśnik, twòy
Ociec życzliwy

Gdzież iest? który go porwał los nie-
litościwy?

Gdzie twòy Król? woła Senat głowy,
pozbawiony,

Woła Rycerstwo, woła kmiotek roz-
zewiony,

Woła Rodzeństwo, woła czeladka tro-
fkliwa,

Woła wszelka rozumna, wżelka dusza
żywa,

Gdzie twòy Król? taż to iego czuy-
na sraż, niestety!

Świętokradzkie na koło kordy y mu-
szkiety?

Tenże to tron? łożysko zwierząt, las
 ponury,
 Ta szata, napoiona krwią miało pur-
 pury?

W teyże to głowie, którą chciałaś
 mieć w koronie,
 Godzien dłoni pohańskiej miecz sie-
 packi tonje,
 Też to ręce, z kąd płynie strumień łask
 obfity,
 Targa poczet w swych zbrodniach y
 we mgle ukryty?

Iako, gdy krwią zlehcony niewinne-
 go stada,
 Na żarłocznym się brzuchu wilk z o-
 stępu skrada,
 I choć straż wierna czuwa y dozorczy
 zbroyni,
 Umyka z pastwą w pyfku do czarney
 rozbóyni.

Sroź-

Sroższy z kniei zboieckich tłum ludzi
 od zwierza
 Porwał ci błędna trzodko czuynego
 Pasterza,
 Porwał wiernym wiernego sercom
 przyiaciela,
 Poddanym Kròła razem y obywate-
 la.

Co na to świat zdumiany rzeknie, gdy
 się dowie,
 Ze się w twym łonie krwawi lęgną Hu-
 ronowie,
 Ze wskrzeszając odludney dziczy
 brzydkie sprawy,
 Gwałcą wiary, rozumu nayświętsze
 ustawy.

Broń twych swobód, broń przodków
 starożytney wiary.
 Te są naygruntownieysze narodu fi-
 lary.

Lecz,

Lecz, czy na tym się wolność y wiara
zaśada,
Ze swe Króle zbestwiona tłuszcza z
życia zgładza?

Z którego to wyffany ten iad Alko-
ranu,
By prawowybranemu dni ukracać Pa-
nu?
Czy wiara uczy zbrodni, y pod swym
płaszczkiem
Każe być Pomazańców Boskich roz-
boynikiem?

Na toż stoią twe, Boże, najswiętsze
przybytki,
By w nich imięnia twego wzywał zbó-
ca brzydki,
I pieczęcią tajemnic szkarady cecho-
wał,
By ciebie w swych namiastkach same-
go mordował?

Nie

Nie lżyi bluźnierska gębo, matki twey
 Kościoła.
 Na tyśiacu w nim mieyscach Bóg w
 swych pismach woła:
 A ieśli go nie słuchasz przez moc za-
 ślepienia,
 Drży przynaymniey wyrodku na głos
 Przyrodzenia.

Gdzież widziany tak dziki lekarz, co
 złożone
 Tyśiacem frogich chorób, y na pół
 skażone
 Chcąc aby członki pierwsze odzyska-
 ły zdrowie,
 Dufzy siedlisku, zgubny raz zadawa
 głowie?

Iaki sobie zysk uprządł ztąd zapał
 szalony?
 Czy szkarada być mniemał kray u-
 źczęśliwiony,
 Lub

Lub, że ta krew nie miała nowych
 klęsk wynurzyć,
 I powszechnym pożarem świat cały
 zaburzyć?

Któżby się z was poważył Xiążęta Eu-
 ropy,
 Na zboczonym krwią Przodka tronie
 stawić stopy,
 Podobnych się niebojąc przypadków,
 lub aby
 Spolnikiem go nie mniemał, przynaj-
 mniey gmin słaby?

Nie sięga umysł ludzki, ani tam prze-
 nika,
 Iaki nam los w swych tajniach Po-
 tomność zamyka:
 To wiem, zacny Narodzie, żeś iefz-
 cze nie liczył
 Z twych Królow, coćby lepiej y
 sprzyiał y życzył.

Ale

Ale cnoty obecney takowa jest dola,
Ze ią ludzka chce zawsze pognać
    śwawola:

I na ow czas dopiero poczyna żało-
    wać,

Gdy straty poniesionej trudno powe-
    tować.

Chciwy zawsze odmiany człowiek po-
    ki żywie,

Gani co ma, rojąc coś w dalszey
    perspektywie.

Wszystko nam przecie iedno opiewa
    Kronika.

Nawę trzeba polatać, nie mieniać ster-
    nika.

Tegoć to tylko ieszcze w nieśtycha-
    ney fali,

Gdyśmy się sami własną niechęcią
    zmieszali,

Czekał Wróg nieżyczliwy do zguby
    ostatniey,   Ze-

Zeby tylko styr złamał złością rękę
bratniey.

Iuż dokazał po części: iuż o nocy fro-
ga!

Powszechna ogarnęła całe miasto trwo-
ga:

Nie masz cię zorzo nasza, o nasze ko-
chanie!

Rzucieś twe sieroty w nayburzli-
wszym stanie.

Przebòg! co mi za obraz przed o-
czyrna sława?

Iuż napół kark z Tenaru wzniosła ię-
dza krwawa,

Iędza, co swe roztaczać nawykła sztan-
dary,

Gdy Krolow na żałobne Kloto wkłada
mary.

Iuż Duma, Zemsta, Chciwość, bez-
krolewior dwory,

W sprofne smoczemi grzywy upłata-
ne swory,
Na twe, nędzna Ojczyzno, wylatują
progi,
Siejąc mordy szalone, gwałty y po-
żogi.

Iuż, iako w nieprzyjaźnym szturmem
wziętym mieście,
Głos się męski ozywa y wrzaski nie-
wieście,
Strach z Rospaczą się miesza, blask o-
gniów, szczęk broni,
Krzyk gminu, kołat wozów, tentent
bystrych koni.

Czeladka ręce łamie, ięczą przyiacie-
le,
Sama się Złość obawia okazać wesele,
Przędzie smutek, a radość ukrywa
przeklętą-
Każdy woła: *Oyca nam kochanego*
wzięto. Nie

Nie dopuszczay o Rządzco wiecznego
Syona!

By Niewinność być miała kiedy po-
tłumiona,

By sama Dobroć, Słodycz, sama Szcze-
rość twoiey

Nie doznała w tak ciężkim razie dziel-
ney zbroi.

Wszak ty sam Krolow stawisz nad two-
iemi trzody,

Ty sam przez nich poddane sprawu-
iesz narody,

Ich moc, twoia moc, Panie: kto targa
przy siegę

Im uczynioną, na twą targa się potę-
gę.

Słaby w ludziach ratunek: ty sam
chyba z gory

Weyrzyysz na troski nasze, o Dawco
natury!

Ty

Ty nam chyba przywrocisz mocą
tworczey ręki

Wydzierając go z wściekłych lwow
frogiey paszczęki.

Twoja chyba moc Boska cudownie
dokaże,

Co Krolom licznych duchow przysta-
wuje strażę,

Co świat waży na palcach, morzom
fypie szańce,

I piasłwie na łonie swoie Pomazań-
ce,

Wyśłuchałeś proźb naszych, Boże spra-
wiedliwy,

Zyie nasz Krol, żyie Pan, Ociec do-
brotliwy,

Zyie Głowa narodu, żyie nasza Ra-
da.

Ciesz się Polsko: niechay się złość od
żału pada.

O!

O! ktokolwiek kropelkę ludzkiej krwi
 masz w sobie,
 Pomoż mi też radosnych iać w tak
 słodkiej dobie,
 Pomoż dziękować Tworcy, że moc ieę
 go dłoni
 Wydzwignęła Oyczyznę z ostateczney
 toni!

On go swemi w złey chwili skrzydłami
 obronił,
 I od gradu kul zboycznych paizą za-
 sionił,
 On bezbożnych głów mozgi szalone
 pomieszał,
 On drżące na powietrzu szable poza-
 wieszal.

On ciemne roty wiewem ust, swoich
 rozrzucił,
 On serce głazem skrzepłe w giętki
 wosk obrocił,

On

On smoku paszczę zawarł wściekłych
 iadów pełną,
 On wilka krwawożyrce miękką po-
 krył wełną.

On pokazał, że kogo w swej twierdzy
 posadzi,
 Nic mu złośliwych ludzi rada nie za-
 wadzi.
 On trwalej tym przypadkiem tron mu
 ugruntował,
 I ratując go, Krolem powtornie mia-
 nował.

Oczyzno ukochana! ieśli pospoli-
 ty
 Te ci zawsze głos przyznał szlachetne
 zaszczyty.
 Ze każdy twoy Monarcha, takeś mu
 życzliwa,
 Spokojnie na swych łonie poddanych
 spoczywa;

Łącz

Łącz twą miłość, twoy honor, twe
 dobro istotne
 Z wolą tego, ktorego wyroki nie wro-
 tne
 Przez ludzkie pierwey serca, dziś przez
 własne usta
 Wskazały STANISŁAWA Krolem
 twym AUGUSTA.

Kochay go, broń życzliwie, wpiery
 jego chęci.
 Niech sromotny traf w wieczney zni-
 knie niepamięci.
 A ty pokaż Europie uprzey mym dowo-
 dem,
 Ze garść złoczyńcow niema nic z ca-
 łym narodem.

Do

NAYIASNIEYSZEGO PANA

MŁÓDZ KORPUSU KADETÒW.

Wielki Królu! trudniejszy tam bywa
obranie,

Gdzie tyśiac rzeczy widzimy, w wrò-
wnowaznym stanie;

Gdzie z nich każda przeciągłe dzi-
wów paśmo wiie,

Którym wiek naypoźniejszy swą pa-
mięć okryie:

Kczemu przeto obròcić umysł, ięzyk,
piòro,

Jaką cząstkę przedsięwziąć, myśl wy-
razić którą

Serce wątpi: a tracąc obrania przy-
wiley

Dla mnogiego uczucia, nie wie co mu
miley.

Czy naysufrowszym miotać na przy-
padek gniewem,

Czy mściwe chęci byстрыm rozpuścić
powiewem,

Albo też na przyiaźne niebios pa-
trząc losy

Z rozwalin złości chwale budować
kolosy,

Lub prawie z odrodzenia Kròła, Oyca,
Pana

Masz się tylko już cieszyć myśli obłą-
kana.

Tak to zbytnie ztarganych chęci tòr
zawiły

Błędem groźi w wątpieniu, gdzie swe
zwròcić sily.

Dłuższych to czasów dzieło, liczniej-
szych prac póty

Wyleią się, nim kształcą chwały wie-
niec złoty:

My ci dziś wiecznowierna młodź tyl-
ko niefiemy

Serc ofiarę, a ustny ich wyraz zbyt
niemy. Rzec

Rzecz to bowiem nadzamiar y trudna
y miła

By ludzkie pierś tyłą ogniami pa-
liła,

Ktòreś różnicil ieszcze bardziej, gdy
nam twoie

Oblicze ukazując otworzyłeś zdro-
ie

Łask najlepszego z Oyców; nas dzie-
ćmi miłemi,

Nas nadzieją, nas kwiatem zowiąc
Polskiej ziemi.

Wszystkim twòy wzrok y usta iawnie
poznać dały,

Jak głęboko te znaki serca dosięga-
ły.

Còż ci iuż dać za zakład wiary do-
wodnieyszy

Tłómaczenia się sposób gdzie znaleźć
filnieytzy,

Byś Panie mógł uwierzyć, w iakim
stopniu ciebie,

Młódź ta kocha; w iakim się ona za-
lu grzebie,

Iż pokazać nie może, co czynić go-
towa;

Ze prawdziwa jest onych Król serca
połowa.

Te to są głosy: ten duch, którym
wszyscy tchniemy,

To przyczyna, dla której najmilej
żyjemy.

Zyczeniom naszym taki koniec, bieg,
granica:

STANISŁAW AUGUST niech

Tron szczęśliwie zażczyca

W najdłuższym wieku wolny od
wszechłósów gniewu,

Niech zbiera plon obfity swego za-
fiewu.

W I E R S Z

*Z okazyi okropnego przypadku dnia 3
9br. z praktykowanego*

W. I. B. F.

Stwórco wszech rzeczy, co nadaiesz
Króle,

Zleczyłeś nasze żale, płacze, bole.
Kilku złoczyńców uknowało zradę,
I wykonało zapalczywą radę,
W pośrodku miasta y własney Sto-
licy

Porwali swego Monarchę z ulicy.
Czy mogłaż ręka iednego pohańca
Chrystusowego tknąć się Pomazań-
ca?

O-

Otóż go palcem Bóg wskazał przed
ludem,

Gdy ustawicznym przez siedm go-
dzin cudem

Kazał rey ręce, która go zelżyła,
Aby go nędzney Oyczyźnie wró-
ciła.

Baltazarowi wieczór hapłano,
Ze mniey na szali ważyć będzie
rano:

Król nasz wytknięty władzą Boskiej
ręki,

Dla wycierpianey przez całą noc
męki,

Zbawienie swoiey wyiedna Oyczy-
źnie,

Rátunek w włafney przynosząc iej
bliźnie.

Więcey rzec można, przez to nabył
wagi

Koronie drogie pomnaża poſagi.

Przybrał ją w ſtałość, roſtropność y
męstwo;

Przytomność, rozum dały imu zwy-
cięstwo.

Łaskawość, dobroć, y nie mściwość
ducha,

Bóg

PRZYIEMNE Y POŻYTECZNE 341

Bóg go też za to liłościwie słuca.
Gorliwość jego dla narodu myśli

W swej Opatrzności na potomność
kryśli.

Wyrwał Dawida z fideł, z wników, z
troski,

Aby panował iak kochanek Boski.
Pioruno-władny w świata strony Pa-
nie,

Gdy tak nad nami masz politico-
wanie,

Piaśtuy nam daley Monarchę na ło-
nie,

Bądź miłościwy poddanym, Koro-
ronie!

DO NARODU I POTOMNOSCI

O OKROPNYM PRZYPADKU

Przez

IEGO KROLEWSKĄ MOŚĆ P. N. M.

w Roku 1771 dnia 3 Listopada
doświadczonym:

A. K. K. S. J. K. M.

---

*Sacrilege, immānis parricida , . . .
Quò tibi mens? Rex est! improbe siste ma-
num.*

Aubery S. J.

Noc była; y okropne rozpostarży cie-
nie
Sen w oczy, na ięzyki zlewała milcze-
nie.

Noc

Noc była; lecz nie długo, ieszcze swo-
ie konie

W podziemney Febus pławił, ogniem
technacy, stronie.

Ieszcze nie zamilkł ludzki, ieszcze od-
głos niemy,

Dziesiątey z pół dnia całej ieszcze nie
liczemy .

Gęśli moia! iakiemi nócić będziem
tony?

Ieschczem nie brząknął, twoie zadrżały
iuz strony.

Noc była, co w swych cieniach wy-
stępków szkarady,

I wybladłe wśzech zbrodni ukrywa
gromady,

Bo się w ten czas tu, owdzie, snuią bez
boiaźni,

W ten czas się beśpiecznemi mściwey
ładzą kaźni,

W ten czas gniew roziuszony, w ten
czas ziadłość wściekła,

Z zgraią na świat bezecnych siostr wy-
lata z piekła.

Gęśli moia, iakiemi nocić będziem to-
ny?

Ledwom brząknął, od strachu zadrża-
ły twe strony!   Noc

Noc była: ach! na samo nocy tey
wspomnienie

Zimny pot czoło zboczył, strach y
zadumienie

Ciepłą w żyłach krew zwarły, lice mar-
mur blady

Pokrył: ledwo zostały, żem ieszcze
żyw, ślady.

Gęśli moja! zamilkłaś? twoje wdzię-
czne strony,

Nie brzmiały ieszcze nigdy tak smu-
tnemi tony.

Noc była, a Król, który nie dzienną
wymierza

Chwilą prace o dobro wszystkich, od
Kancelerza

Iedzie do swego zamku: z nim [jako
więc bywa

W miejscu bezpiecznym) garstka sług
Panu życzliwa.

Ach mój Panie! nie ufay, nie są godni
wiary

Teraz, iakiey był godzien niegdyś Po-
lak stary.

Minął już on czas złoty, teraz widzę
baśnie,

Ze, na łonie Polaka Król bezpiecz-
zaśnie. O

O obelgo narodu! piękney |chwały
- skazo!

O piątno! o wiekami nie zatarta zma-
zo!

Ieśli w dzieie narodu całego weyrze-
my,

Iedną tylo prawicę tak wściekłą licze-
my,

Co na głowę od Boga złotem uwień-
czoną

Targnąć się odważyła przewagą szalo-
ną.

O obelżywa w czały potomne powie-
ści!

Ze tak wściekłych rąk w Polfcze li-
czono czterdzieści.

Król iedzie; stóy okrzykną: komu więc
Król z drogi?

Co za słowo szalone? co za zuchwał
frogi?

Co ia słowo wspominam! gdy sprawy
szalone

Mam przed oczyma? oto Królu zafa-
dzone

Na życie twoie drogie, wściekli zdray-
cy czuią,

Oto, śmiertelny zamach żelazem go-
tuia. Ach!

Ach! schroń się miły Panie! wszekże
 twoie życie,
 Jest życiem wszystkich. Cóż to? Pana
 nie bronicie
 Wierna sług garstko? kędyż szlache-
 tnieysze pole
 Krew wylać, życie tracić, jeśli nie za
 Króle?
 Bronią; lecz zdraycy iednych tną, w
 drugie strzelaia,
 Inni, Król ginie! kto mógł gdzie, wia-
 domość daia.
 Ach zbrodnia! mdleję na to: sam pan
 krwią zboczony,
 Już świętokradzką ręką bezbożnie zra-
 niony,
 Już go maia w swych sponach; wyzuli
 już z broni,
 Już przez błota, przez lasy, wleką mie-
 dzy koni,
 Już się nad Panem pastwia; ach cóż nie
 bronicie!
 Gdzież szlachetney krew wylać, gdzie
 utracić życie?
 Takeś Boże sporządził, by kto z ludzi
 wiele
 Swęj file nie przypisał, w twoim wła-
 snym dziele, Sa-

PRZYIEMNE Y POŻYTECZNE 347

Sameś mu chciał być twierdzą, sameś
stał się szańcem,

Sameś chciał Panie za twym walczyć
Pomazańcem.

Gdy do głowy strzelono, cudów Bo-
że! Panie!

Sameś chybnie uczynił tak bliskie
strzelanie.

Tyś dłoń twą iak położył na tę gło-
wę świętą,

Nie śmiertelnym zamachem, iak chcia-
no, przecięto.

Tym czasem okropne się echo po
Warszawie

Nie masz Króla! odezwie: nie tak się
więc żwawie

Lew ogromny w bezdenney porywa
iaskini,

Kiedy zgraia myśliwych gwar niesfor-
ny czyni,

Iako chętlwych Panu serc porwie się
grono.

Smutne echo powtarza: Króla po-
chwycono!

Do broni mężne serca! cóż? czy się
boicie?

Gdzie szlachetniey krew przelać? gdzie
utracić życie? Precz

Piecz pierzchliwa boiaźni! co żywo w
pogonie!

Siodłaycie zbroyna młodzi wiatrono-
gie konie!

Krwi braterska, krwi ściśle złączona z
Koroną,

Pierwsza Maiestatowi stawisz się z o-
broną.

Pierwsza w pole wybiegasz, pierwsza
wszystkie szlaki

Zwiedzasz, na los odważnie gotowa
wszelaki.

Z wami wiernych sług czoło, co Panu
chętniwi,

Przez miłość, gniew, y boiaźń, ledwie
na pół żywi,

Tamci w prawo, ci w lewo, tamci w
stecz prowadzą,

Ci płaczą, ci wzdychają, ci milczą, ci
radzą.

Echo wrzeszcząc, y kwili, y mówi, y
trwoży,

Ratuy! ratuy, Król w biedzie! Xiążę
Podkomorzy!

Z żalu drugie już same ucinki sów ta-
mie

A Króla niema, biegay! a! Xiążę A-
damie In-

Inne wszystkie północne zgrupadzi-
wszy wiatry,

Sie wieść do Branickiego pod wyso-
kie Tatry.

Całą zbija Warszawę, szłocha y przy-
zywa,

Niema Króla! więc którym lub na ser-
cu zbywa,

Lub na sie do broni, rykną: niemasz!
zaczem

Wszystkie się kąty gorzkim napełniły
płaczem.

Tak więc: gdy miodonośnym pszczo-
łeczkom Macierze

Zły przypadek, lub ręka niebaczną
zabierze,

Wszystkie się naprzód skupią, potym
pierzchną w strony,

Zostawiając pustkami ul osierocony;

Tamta się pod obłoki wzbija skrzyły
młemi,

Ta się po samey smutnie brzęcząc,
czołga ziemi,

Ta wpółżywa prze żalność, ta złoczyń-
cę goni,

Daney od przyrodzenia imając się
broni.

A iuż też lasy bliskie, bagna, łąki,
pola,

Placziwe odbiiały głosem: niemasz
Króla!

Trzęsą się niebotyczne przez huk ko-
tłów wieże,

Sypie się w pole żołnierz, co przy bo-
ku strzeże

Majestatu: Słyszysz to świętokradzka
zgraio?

Na cię to słusznym ferca cne gniewem
pałaią!

Słyszysz to! ba któż kiedy w nacyż-
szym milczeniu

Złośliwemu mógł zawrzcć pafzczękę
sunnieniu?

Słyszysz to? y iuż krwawa Erinnis po-
żogi

Pałaiące w twych pierśiach gasi, y iad
frogi.

Pierzchay kupo szalona! pierzchay zło-
ści wściekia!

Nie tak prędko więc niknie po ziemi
rozwlekła

Mgła, kiedy słońce wznidzie, iako
prędko ona

Pryśta w strony, boiażnią kupa roz-
profzona. A

A ty Królu sam ieden, dziwna sprawa
Boża!

Masz iednego y zbòycę, y sługę, y
stròża,

O stròżu! cóż cię ieszczel że się
wzdrygasz nami,

Króloboystwo lepszezi zgładzić usfu-
gami!

Przysięga na przeszkodzie? ieszcze co-
by frozey

Iak ta przysięga mogła lżyć Maiestat
Boży?

Wypełnić ią ieszt zbluźnić Boga: obie-
tnicę

Dotrzymać, ieszt, na niego podnosić
prawicę.

O przysięgo bezbożna, przysięgo szka-
rada!

Nie słuchał tey przysięgi Pan, co Nie-
bem włada.

Słyszal ci ią; lecz mściwe że zawścią-
gnął gromy,

Cud to iego dobroci u nas niewia-
domy.

Słyszal, tylko na swego Moyżeszfa
szemranie,

I wraz bezdenney ziemie otworzył o-
tchłanie,

Błysnął ogniem straszliwym, a rozru-
chy one

W lekkowiewną perzynę wraz były
zwrócone.

Nie szmer to! Bogobóstwo nowe:
wiesz co czeka

Spuszczonego na tę złość zwierza nie
człowieka?

O przyśięgo bezbożna co w tobie
za zdrada!

Nie słuchał cię Wszechmocny Pan,
co niebem włada.

Samo piekło przytomne było tey przy-
sędze;

A wężokudłe ogniem podzęgały ię-
dze,

Niebo, ziemia, zadrżały, trzykroć wi-
cher kręty

Okropnemi powietrze zamroczył ot-
męty.

O stróże! cóż cię ieszcze że się
wzdrygasz mami

Złą niewierność świętziemi zatrzeć u-
sługami?

Łechce ci w sercu: Króla w ręce nie
życziwe,   Da-

Dałyć na rzeź okropną losy niešťczę-
śliwe,

Śłuchayże, co za Króla? oto: co w
zapale

Samym tvey złości złęgoć nie ży-
czy nic cale:

Złość ci płaci dobrocią, miodem gorz-
kie iady,

Miłością nieuprzymość, przebacze-
niem zdrady.

Więc, ieśli kropla ludzkiey, krwi w
twych żyłach płynie,

Ieśli nie głuche światu dały cię pusty-
nie,

Cofni wstecz złe zapędy ! tvey Boże
wieczylły,

Dzielo ręki, serc ludzkich miękczyc
grunt skalisty!

Tak czynisz Panie, własne są to dzieła
twoie,

Ty same w bezpieczeństwo zamieniasz
rozboie.

Ot ! zbóyca nie litościw do nóg Kró-
la pada,

Oto żaluie zbrodni, grzechu się spo-
wiada:

Ze go złość podmówiła, y Królowi z
serca

Wierność przysięga krwawy nieda-
wno morderca.

O wdzięczne widowisko! droga chwi-
lo! która

Na czarnego łabędzie wdziałaś kruka
pióra.

Iuż też Panie pospieszay, gorzkim
rozrzewione

Serca żalem ucieszyć. Tym czasem
strudzone

W tym domku członki zafil odpo-
czynkiem, póty

Aż po cię Coccey zbroyno nie nad-
bieży z rotty.

O chwilo, iakżeś długa! przez którą
na Pana

Czekała w swym sieroctwie Warszawa
stroskana.

Moment iey był godziną, a godzina
rokiem,

Wzdychaniem, y też smutnych mie-
rzona potokiem,

Zgasło było iey słońce iasne, padły
zorze,

Któż zgadł, w iako odległy kray, za
iaki morze? Tak

Tak gdy mu kochanego żałobne wy-
niofły

Oyca mary, fynaczek płacze niedo-
rofły:

Nie zna, kędy się podział, że się wróci
mniema,

Szlocha tylko, że w domu długo Oy-
ca niema.

Iest Ociec, Król powraca, o piękna
nowino!

O nad dzień biały, w nocy iaśnieyfza
godzino!

O serca wierne Panu, o serca stra-
pionel

Kto wyrazi, iak słodkim sąście na-
poione

Wefelem! kto opifze uprzejme wi-
tania

Kto z radości łez hoynych obfite wy-
lania!

Kto wyliczy czynione Wfzechmocne-
mu dzięki,

Ze y Króla, y Oyca, ze złey wydarł
ręki!

O gdybyć nie zbadane serc skryto-
ści wiernych

Stały Królu otworem! wszakże po o-
dzwiernych Oczu

Oczu, czole, y twarzy, co się wewnątrz
kryje

Poznać można iak bywa tknięte serce
czyie.

Znasz to Panie, y widzisz, że ci ran
zadanych

Iest nadgroda dotkniętych tak widzieć
poddanych:

Ze z tey na twey osobie rozsypaney
burzy,

Pomyślnie na kray cały szczęście się
wynurzy.

Niech ten łaskawe nieba głos swym
stwierdza głosem,

W długie lata, w nów swoim dając cię
nam losem,

Potomności! spraw ludzkich Sędzio
nieprzedayny

Ieślic naszego wieku czas będzie nie
tayny,

Co rzekniesz, iak nazowiesz twoie po-
przedniki?

Nie licz nas z Kròloboycy, nie pisz z
rozbóyniki!

Zaklinam cię na miłość Oyczyzny,
kochaney:

Mów, że tak zły nie powstał w niey
nigdy poddany, Co

Co Boga, co natury najsświętsze u-
stawy

Zdeprawfzy, odważył się na tak wście-
kłe sprawy.

A ieślić go na własnym iey łonie uka-
żą,

A tak dziką szkaradą piękną sławę
zmażą,

Mów, że to z ciemnych lasów wyzło
krwawe plemię.

A krwią zpluśkało włafney iefzcze Ma-
tki brzemię,

Iad fsało a nie mleko, krwie nietyte
roflo,

Krew łączyć iedno było to iego rze-
mioflo.

Mów, że kropelki Polskiej krwi w so-
bie nie miało,

Ale ziadłych padalców sprofną iuchą
wrzało.

Lecz gdyby było na tym, że zboy-
cow czterdzieści;

Coż, iuż to nie iest mara, nie są pfon-
ne wieści,

Ze ich więcey! iak milczeć, y takich
nie hydzić?

Ze ich mierzyć, nie liczyć; iak w cza-
fie nie szydzić Po-

Potomności, Sędzio mych spraw, toż to
Polacy,

Kroloboyce, niewierni, niecnotowie
iacy?

Czy tacyż dawno byli, co Krole swe
Pany

Iak Bogow, Oycow, każdy strzegł, ko-
chał poddany?

Lecz niech będzie czterdzieści; prze-
cież miliony

Ktorych serca grunt wiary Krolom
jest wiadomy.

Dalby to traf, ta liczba Kroloboycow
była!

Bo nie Bog; iuż ich miara liczby do-
ważyła,

Więc mow święta Potomność, klniy
wyrodne plemie,

Niech ich pamięć święconey nie ob-
ciąża ziemie.

Zły Krol, za co? że prawnie z na-
rodu wybrany,

Ze w nim każdy sąd, prawdę wypa-
trzył poddany,

Ze każdy Oycem potrzeb swych Kro-
la mianuie?

Ze przemożność, iak przedtym, w sta-
nach nie goruie? Zły

Zły Krol, za co? czy że się z krwi
Jagiellow rodzi?

Sądź Boże: y ten iemu dar serc złym
nie srodzi;

Wzdy imię to nam wiary otworzyło
łono;

I także mu w potomkach iego nadgro-
dzono?

Ze wolność miła ludziom w kraiu na-
szym żyie.

Dobra, łaski, niewdzięczny powiedź,
są to czyie?

O bezbożny! krew wylać z Krola
podpisuiesz,

Zdrady mu stawisz, złotem śmierć ie-
go kupuiesz?

Nie iedeneś iest, widzim: twoia liczba
znaczna

Tłuszczna na cześć narodu, na Boga
nie baczna.

Wyrzekay tych Potomność, co to do-
brym szkodzi,

Ze złych liczba w iedneyże z niemi
płynie łodzi?

Przebog, iak się cnotliwych Mężow
kraie serce!

Za ochydę narodną przez takie mor-
derce
Ia-

Jaki się wiek nie wzdrygnie słyszając taką
zmazę?

I toż to nam niewinnym szpetną no-
szyć skazę?

Narodzie, Sędzio, co ja Potomność
przyzywam,

Sądź Króloboyce, przed cię ja takie
pozywam.

Twoja sława, cześć Króla, Króla cześć
jest Boga,

Wypleń, by ci był w tercu tak ziadłe-
go wroga.

Potomność! masz co czytać, kluiy,
lecz nie nas z temi,

Ktorzy są, y byliśmy, y będziemy
wiernemi.

Gęśli moja zamilkniy, tak okropne
tony

Głuszą wdzięki przyjemne słodko-
brzmiącey strony,

Bog sam, Pan ten, nie głosem lecz wię-
cey, bo cudem

Dał znać, że Król jest Królem, nad
wiernym mu ludem:

W I E R S Z

Na Dzień doroczny Koronacyi

NAYJASNIEYSZEGO

STANISŁAWA AUGUSTA

OD KORPUSU KADETOW

OFIAROWANY.

Zal y wesele z sobą lubo różnić zda
się,
Atoli rowney ferce podpada ich pra-
ce.

Sko-

Skoro ktora przypadnie z tych gwał-
towna fala,

Iak ta wynurzyć czucia, tak ta, nie
dozwala,

Tych ciężkości nawałem doznaliśmy,
razem

Będąc żalu a potym wesela obra-
zem,

Dlatego też y późnię otwieramy
wargi,

W okazaniu wesela, w rozwodzeniu
skargi;

Zalowi choć poniekąd cokolwiek się
dało;

Zrzewnionym przecie sercom ieszcze
to jest mało:

Czarnym cię węglem pisać nie tylko
Poeci

Będą, Oycoboyco, dniu Listopada
trzeci.

Przytym zostaniesz z wszelkich tytu-
łów odarty,

Tym cię mianować będą Historyczne
karty;

Na Oycę, (o iak ciężko wymowić!)
 Oyczynny
 Targnołeś się z adaiąc sławie Polskiej
 blizny.
 Zdziwi się iak nad bayką y wymy-
 slem prawym,
 Czytaiąc dzieie o tak świętokradz-
 twie krwawym,
 A doszedłszy, Kroniki że nie mogły
 zbaiać,
 Daleko cię Potomność, dniu zły, bę-
 dzie łaiać.

Ale iuż teraz piora położmy kwilą-
 ce;
 Gdyż iuż bieg swoy polepszą dni,
 lata, miesiace,
 Wraca się dzień wesela, którego wło-
 żona
 Tryumfy nam odnawia na Panu ko-
 rona.
 Wszod, szturmow nań wywartych, że
 Maiestat cały

Ciesz

Ciesz się Oyczyzno, niech złość łbem
tłucze o skały

W tylelicznym życzliwych poddanych
twych gronie
Krolu! któż bardziej na twym pia-
stowany łonie
Od nas? których iak dzieciś swe tulił
łaskawie,
W tey niesfornego kraiu długiey do-
tąd wrzawie;
Zaczym do kogoż bardziej ta radość
należy
Jeśli nie do tey, którą, szczęśliwifz
młodzieży,
Daiąc iey polor w dalsze, by kray za-
kwitł, lata;
Iako zatopionego odżywiciel świa-
ta
Powtorny Deukalion, w ręce biorąc
grube
Kamienie, czynisz z onych [na tym
chlube

Ludzi lepszey postaci; wywodzisz po-
tomne

Oczyźnie y Tronowi filary niezło-
mne.

Iakoż pewnie w przyszły czas mur tę-
gi powstanie,

Ktory lepiej zastoni twoy Maiestat
Panie.

Wdzięczność ogulnie płacić wzajem
przyrzekamy,

Za tarcze twego boku samych siebie
damy,

A gdy w siłach się znajdziem pokażem
w istocie,

Iaką straż z nas mieć będziesz w dal-
szych lat obrocie

Same teraz iedynie niesiemy życze-
nia,

Potym skutki; tym czasem chęci o-
świadczenia,

Zyi Krolu, (ktoreż trony tacy Krole:
zdobią,

Ze na ich sławę same przeciwności ro-
biają:)

Iak po startych olbrzymach niegdys
od. Jowifza;

Nie

Nie wątpim że nastąpi po tey burzy
cisza.

Panuy szczęśliwie; oto nadzieia, że zga-
śnie

Ogień rozdęty, Janus swoy kościół za-
trzaśnie.

Przy iego zawieszzone podwoiach 'oli-
wnych

Uyrzysz nie bawiąc, Krolu, orężę prze-
ciwnych.

Tym czasem niech nasz okrzyk w
świat idzie daleki,

Zyie Krolem STANISŁAW swey sta-
wie na wieki.

K.S.

Do

KROLA JEGOMOSCI

W DZIEŃ DOROCZNY SZCZĘŚLIWEY

IEGO KORONACYI

O D A.

Magna agere & Fortia pati Regum est.

Ad: Gr:

Siodmy temu rok miia, Królu mōy ła-
skawy,

Iako cię iednomyślnie palcem Boskiej
sprawy

Wziąwszy sobie za Pana potomstwo
Lechowe,

Swierną przodków koroną uwieńczy-
ło głowę.

Tom IV.Cz. 2.

Z

Pe-

Pomnisz: iaką radością Naród napet-
niony

Wesoło rozpościerał głos na wszystkie
strony,

Jak życzliwym okrzykiem brzmiały
wsie y miasta:

*Mamy krew ze krwi naszey, Króla,
Oyca, Piaśta,*

On wyślawszy ku swoim miłość rò-
wno z mlekiem,

Obdarzy pod swym berłem złotym
Polskę wiekiem,

On zacne poprzedników swych dzieła
prześcignie,

I kray z oplakanego letargu wydzwi-
gnie.

Jego dziełem lustr dawny Nauki od-
biorą,

Sprawiedliwość z Pokoim wieczną
sprzęgła sforą

Uiąwszy w złoty rydwan woźniki po-
lotne, Sy-

PRZYEMNE Y POŻYTECZNE 369
Sypać będą po kraiu pożytki stokro-
tne.

Role, nadzieia kmiotków, łaskawym
powiewem
Będą się zginać w fale pod buynym za-
fiewem,
Ze go rzeki, co szklannym pętem zię-
mię wiążą,
Pławić na bystrych barkach do mo-
rza nie zdążą.

Już nas pięknym otucha karmiła po-
czątkiem.
Wszystko iść poczynało równocią-
głym wątkiem.
Do wszystkiego przykładał, Królu,
ręki zdolney,
Zachęcając poddanych ku robocie
spolney.

Zkądże tak nagła słodkich nadziei od-
odmiana?

Zkąd się flaga zaięła z wieków nie-
słychana?

Zkąd się krew hoyna sączy, zkąd nę-
dzny kray ginie?

I w własney się samochcąc pograża
ruinie?

Gdziekolwiek się myśl folgi żądliwa
zaciecze;

Ztąd ią straszne pożary, zowąd plo-
sza miecze:

Tam zabija Mor wściekły, indziej
Nędza blada;

I z iednych się na drugie nieszczęścia
przeziada.

Iako kiedy zbląkany od smutney ma-
cierze

Wpadnie płochy ielonek w myśliwce
obierze,

Chcąc się z iednych wypłatać, w dru-
gie włata fieni.

Ztąd nań oszczep, ztąd olów śmier-
ciooskrzydły leci. Czy-

Czyliś nas kochać przestał, Oycze u-
kochany?

Zostawując swym własnym chuciom
lud zmieszany?

Lud, który cię obrawczy swym Wo-
dzem, swym Panem,

Prześladuje sposobem w świecie nie-
słychanem?

Nie pada na twe serce, Królu, zmyśl
tak dziki,

Serce, co frogie nawet kocha prze-
ciwniki,

I gotowe nacyjęższe urazy dario-
wać,

Byleby z niemi mogło Oyczyznę ra-
tować.

Tyleś nam dał dowodów miłości pra-
wdziwey,

Pokazując y wolą y umysł chętli-
wy

Do dźwignienia powszechney z
 klęsk ostatnich matki,
 Boś znał z gruntu iey rany, y iey nie-
 dostatki,

Samiśmy przygód naszych sprawcami
 ogniwa;
 Ze wszystko opak bierze zazdrość nie
 życzliwa,
 I w czystych twych zamyślach dla do-
 bra Ojczyzny
 Szuka, iak szkodny paiać, y w ro-
 żach trucizny.

Ięczemy iuż na własne, iuż obce uci-
 ski,
 Na słabość narodową, na prywatne
 zyski,
 Niechże się do poprawy kto ozwie z
 ochotą:
 Wrzeszczy złość podeyrzliwa: że chce
 być Despotą.

Nie

Nie naprawi sam Dedal upornej ma-
chiny,

Gdzie się sprzeczne trą własnym za-
wrotem sprężyny;

A ręką, coby mogły skutecznie po-
radzić,

Ani się dadzą dotknąć, ani się pogła-
dzić.

Nie mogą tam iść rzeczy przyzwoi-
tym szykiem,

Gdzie każdy chce mieć wszystko, y
być poradcikiem;

A jeśli mu nie wierzą, albo mu nie
dadzą,

Barwiąc gniew dobrem kraiu, zwierz-
chnią czerni władzą.

Choćbyś sam nektar Boski w tuczną
strawę wraził,

Komu ślinogorz martwe podniebienie
skaził,

Nie

Nie uczuie zepsuta gardziel fprosnym
wrzodem:

Mieniać iadem, kęs wdzięcznym pod-
fycony miodem.

Kto raz sobie szlachetną hardzie
zmierzył cnotę,

Mów mu: iż ona sama wkrzesza wie-
ki złote,

Sama związkim towarzysztw, występ-
ków wędzidłem,

Naypewnieyszym rozumu wodzem y
prawidłem:

Nie przekona zazdrości głos całego
świata.

Nazwą bezbożnym błędne Ateny So-
krata:

A co był y mądrości y cnoty mode-
lem,

Będzie kraiu, bo tak złość chce, nie-
przyiacielem.

Takci

Takci to zawsze było, y będzie napo-
tem:

Kiedy się wszystko toczy fortunnym
obrotem,

Każdy sobie przyczyta część, choć
nic nie czyni,

A w złym razie samego tylko Rządzą-
cą wini.

Stawiamy zmarłym Królom ołtarze
pochlebne,

Bo ich widok zaćmiły zaśnony po-
grzebne;

A przecież, choć kto lekko wzrok po-
dzieiach wodził,

Powie śmieje: iż żaden Król nam nie
dogodził.

Zawsze Duma obcemi nastroiona du-
chy,

Wzniecała na swe Pany krajowe roz-
ruchy,

I pod płonnyim pozorem praw swoich
 obrony,
 Niszcząc własne, sąsiedzkie bogaciła
 strony.

Poznaiemy, Monarcho, z iakiego ta
 burza
 Na ciebie, y na twóy kray zrzodła się
 wynurza,
 I to nam srodze boli, że będąc nie-
 winny,
 Doznawać skutków musisz nienawiści
 gminney.

Lecz masz na to lekarstwo pewne z
 doświadczenia.
 Wiesz, żeś dobry Król: ciesz się z ta-
 kiego sumnienia.
 To twóy sędzia: ten gdy ci wiernym
 świadkiem Panie,
 Gardź tym, ieśli nienawiść ma błędne
 mniemanie.

Niech

Niech swe gryzie przekłeta y szarpie
 pochodnie.

Wszak to iey cnota, z kaźdey cnoty
 czynić zbrodnie,

I nawodzić żałobną barwą świetne
 sprawy,

Ze sama iest okropney y czarney po-
 stawy.

Nie są wolne od iey strzał Monar-
 chów stolicy.

Biie bez braku w domy ludzkie y
 świątńice.

A ktoby pytał, czemu? odpowiedzieć
 snadno:

Bądź złym, a strzałą o cię nie zawadzi
 żadną.

Lecz, czyliż, że cię okiem wszędy ści-
 ga krzywym,

I zayrzy twym niewinnie postępkom
 cnotliwym,

Masz

Masz zaniechać coś począł, y tępiąc o-
chotę

Sam nieiako twą własną prześladować
cnotę?

Królu, słabych to tylko umyślów upa-
dać,

Nie twego, który samym szczęściem u-
mie władać,

I kierować potrafi równie enoty sty-
rem,

Czy morze Austrem szumi, czyli spi
Zefirem.

Kończ twé o nas starania, nim szturm
szyię złamie,

A wierne cię zupełnie Twórcy dźwi-
gnie ramie,

Pomniąc na to, bezpieczny w niewin-
ności zbroi:

Złość się burzy, gmin gada, Mądry
zawsze stoi:

W TEYZE MATERYI

X. I. M.

Królu! nie niość ia tu ofiarę kadzi-
dła

Dworskiego, iakim zwykła niktze-
mność obrzydła

Podchlebstwa, ziemskim Bogom ka-
dzić, gdy nad ludzi

Wynosząc stan ich, bostwem mniema-
nym ich ludzi.

Wiem Panie, że ta dumna próżność
nie jest w tobie,

Który w całej blask cnoty posiadasz
ozdobie,

Cno-

Cnoty z siebie chwalebney; przeto ta-
kiedy woni

Pewnym iest, że nie żadaś w dani po-
mey dłoni.

Ani ia też w obzerne śmiem się pu-
szczać pole

Twych pochwał, którym pioro wiem
moie nie zdole,

Dość mi oświadczyć radość, y uprzej-
me chęci

W tym dniu, co uroczyłość twej Ko-
rony święci,

Innym chwałę z dowcipu zostawiając,
sobie

Zaszczyt z serca wiernego ku Pańskiej
osobie .

Dość mi oświadczyć radość, y przy-
tey rocznicy

Wyznać, że moc przy tobie iest Bo-
skiej prawicy,

Ktora gdy cię przy życiu zachowała
cudem,

Z połmartwym kray struchlały ożywi-
ła ludem.

Niech co chcą, rozumieią pełne pu-
stej dumy

Mozgownice Deistów, y Mocne rozu-
my Nie

Nie przypadek to, ani trefunkowe lo-
fy,

Zrobiły bezskuteczne postrzały y cio-
fy.

Boskiey to ręki dzieło, która z gor-
ney wieże

Lofy Krolow kieruie, y życia ich strzē-
że.

Boskiey to ręki dzieło, że zuchwała
siła

Sama się swoią ślepą złością porazi-
ła:

Ze się płytki tey oręż ztępił, co bez
braku

Kosi, kto się nawinie w purpurze, w
paklaku:

Ze się w tey broni znaleźć zdarzyło
obronę,

Ktorey zamach na głowę godził y Ko-
ronę.

Niebu więc odday dzięki Orle y
z Pogonią,

Ze Bogzamach śmiertelny swą wszech-
mocną dłonią

Odbił od Pana głowy, wraz ocalił
twoie,

Oby ie nie mąciły więcey niepokoie!
Dzię*

Dziękuy stołeczne miasto, y wesole
 pienie

Każ nucić we łzach ongi tonącey Sy-
 renie,

Niech się po ładach Wiślnych obiiiają
 głosy:

Ze w Boskich ręku, Krolow y serca y
 losy,

Ze ta została całą Namaszczęńca głowa.

Ktorą Bog na podporę niech Oyczy-
 zny chowa,

Na tryumf Religii y złotey swobo-
 dy,

Na którą krzywy toczą wzrok obce
 Narody.

Zazdrość zaś niechay zgrzyta ta ię-
 dza piekielna

Ze złość iey natężona stała się bez-
 dzielna:

W TEYZE MATERYL.

O D A I.

OYCZYŻNA DO OBYWATELÓW.

Naymilſze Syny! mego rodu godni,
Coście ſwey Matce twierdzą, y ozdobi
    bą,
Dziedzice cnoty Przodków nieodro-
    dni,
Wolność, poddaństwo, co łączycie
z fobą.

Zawſze ſwym Panom wiernością chęć
    pliwi

Tom IV. Cz. 2.

Aa

Od-

Od wieków ku nim wierności do-
 wody
 Daiąc powstańcie! rwiycie się skwa-
 pliwi
 Przy święcie użyć dzisiejszym po-
 gody.

Dzień, który Króla uwieńczył Ko-
 roną,
 Był zawsze u was iasnym, uroczy-
 stym;
 Dziś Boską znaczny, nad inne obro-
 ną,
 Jaśniejszy nastał po dniu owym
 mglistym?

W którym niezbożność tyłą krwi nie
 fyta
 Na dni moiego Rządcy się targnę-
 ła,
 A me wnętrzości iędza iadowita,

PRZYIEMNE Y POŻYTECZNE 385
Zalem, rozpaczą, do śmierci prze-
ięcia!

W ktorey się kniei to brzydkie wylę-
gło
Strafzydło? lub gdzie krwawą lwi-
cę fsało?
Co po najmilszą głowę Oyca sięgło,
I wraz Królestwo pogrześć z Krò-
lem chciało.

Pomożcie waszey Matce utroskaney
Z przepaści zguby, cudowną tey
ręki
Co światem władnie, potęgą wyrwa-
ney
Dać pociech znaki, y niebiosom
dzięki!

Patrzcie! Ołtarze iako różlicznemi
W stolicy moiey ofiarami tleią,
Aa z Słyż-

Słyszcie! pieniami iako rozległemi,
Drogi, ulice, y domy tętnieją.

Łączcie serdeczne Panu winszowa-
nia,

Mnie, y wam wszystkim winszuy-
cie uprzemie,

Wtornego głowy iego uwieńczenia

A naszych chęci; niech złość roz-
pacz przemie,

Kiedy Bóg swoje dawne dziwy wzna-
wia,

Kiedy z szród burzy wyrywa mą-
nawę

I na spokojnym szczęścia porcie sta-
wia,

Nieczuież zostać może serce pra-
we?

Szczegulney Boskiej iest to dzieło
mocy

Z

Z zboieckich ręk dać życie Oyc-
czynny

Oycu dzień iasny wyprowadzić z no-
cy:

Zrodłem! naszego zdrowia, czynis
blizny.

Tak wieszczym duchem przeczuł Pan
kochany!

Tak wyższym światłem wśród o-
kropnych cieni

Patrzac, pocieszał swój naród stroska-
ny:

*Ze, się nieszczęście, w lepsze kraiu
zmieni.*

Sprawdzay, przyiaźny chęciom tego
ludu

Boże! co wielka widzi, życzy, du-
fza

Niechay dzielności przytomnego cu-
du,

Za-

Zaden przypadek, żadna złość nie
wzrusza.

Niech w długim Krola życiu, pano-
waniu
Naród znajduie szczęście, słodycz
sławę,
A w swym ku niemu wiernym przy-
wiązaniu,
Zbrodni, straszdeł wyrodných, na-
prawę.

W TEYZE MATERYI

O D A II.

Noc była, iakiey tam nie znajdzie śna-
dnie,

Gdzie czarny Pluto, rdzawym berłem
władnie,

Ani tak prożen światła, okopcony
Dom Persefony.

Kiedy w śrzod grubych takiey nocy
cieni,

Tam, gdzie swym nurtem Wisła brze-
gi pieni,

Usiadł Apollo, y gdy głowę skłoni,
Tak w lutnią dzwoni.

Sromotna hańbo! nie zatarty wstydzie!
Postępku, godny bydz w wieczney o-
hydzie!

Wzdrygną się na cię, choć to czas da-
leki,
Potomne wieki.

Nie słyżzał takiej dzikości, odludny,
Co w dzikich knieiach żyje, Murzyn
brudny,

'Ani ten, co mu Nilu widne progi,
Afrykan frogi,

Polśkaż to? czyli Oceanu dali
Kray ten, gorący co go biegun pali?
Mieszkanie ludzi? niechay to kto wy-
zna,
Czy Lwow Oycyzna?

Król, co swoiego blaśkiem Maieřtatu
Miłe Polśkiemu prawa dawał światu,
Król, dla którego świat Polśki szczo-
droty
Pędził wiek złoty.

Madry, pobożny, sprawiedliwy ktemu,
Łaskawy, dobry, przychylny każdemu,
Król, ach! co mówię wszystkim po-
żądany
Ociec kochany!

To, co w swych Królach Polśka do-
tąd czciła,
Owżem co w Źwoich Europa wiel-
biła,

I to, dla czego Rzym swiego Tyta
Pieścidłem wita.

Wszystkie te dary, tak się z nim złą-
czyły,

Jakby się z iedney z nim Matki ro-
dziły;

Wymaluy cnotę; wszelkie rzekną u-
sta

Obraz AUGUSTA.

Taki Monarcha, y tak kochający
Naród!...milcz lutni! z oczu tryskający
Piy strumień, więcej mówić się nie
godzi

Dla łez powodzi.

Rzekł to; y trzykroć Lutnią tłukł o
skały,

Trzykroć zerwane strony ięk wyda-
ły,

Sam łamie ręce, y w łez nurtach bro-
czy

Lice y oczy

W tym głos usłyszysz; alieć w bliskim
gaju,

Ja

Jako więc słowik wraz z skowronkiem
w Maiu

Zwykli wesoło swoje spiewać pieśni,
Dyszkańci leśni.

Dziewiętne grono Córki Helikonu
Grają koncerty z wesołego tonu;
Porwie się Febus, y wzruszony zna-
cznie,

Tak mowę zacznie!

Takli gdy wasz Wódz, lzy rzęsił
leie,

Z was każda skacząc, wesoło się śmieie?
Takli nie wiecie: iak przypadek frogi
Zrządziły Bogi?

Bogi! co mówię? ach! furie z piekła!
Bo czyiaż śmiałość takby była wście-
kła?

Furie! czyiaś zapalily wola
Na mą niedola,

Słońce mych oczu, mey głowy Ko-
rona

Chwała, ozdoba, pociecha, obrona,
Niknie: gdy Króla, co go Polka miała
Złość iey wyrwała.

Chciał daley mówić, ale łzy, west-
chnienia,

I smutne mówić nie dały ięczenia.

Dwakroć się porwał, dwakroć zwarła
usta

Strata AUGUSTA.

Tak więc gdy kogo Jowisz, z stra-
sznym grzmotem

Zrzuciwszy piorun, uczyni memo-
tem,

Chce mówić, ale ięzyk w ustach skry-
ty

Stoi iak wryty.

Trzeźwią go Muzy, aż gdy podniosł
głowę,

W ten sposób iedna z Panien, miała
mowę:

Ta strata, ktora ciebie Febie męczy
I nas też dręczy.

Lecz iuż poprzestań ięczenia, y płą-
czu,

Dosyć winnego tey stracie haraczu:
 Zyie Król, na Styg przyśięgam ci
 frogi,
 Zyie Król drogi.

Bogi, co mają swych chwalców na
 pieczy,
 Nie dały zginać, pewne mówię rze-
 czy.
 Jest to ich litość, że co świat utraci
 Wnet mu się wraca.

Zyie Król z ciężkiej wyrwany po-
 wodzi!
 Wieść ta po całym kraiu się rozcho-
 dzi,
 Toż jest, dla czegoś te słyszał okrzyki,
 Naszey Muzyki.

Nie tak Troiańczyk cieszył się wspaniały,
 Gdy mu Eneę, co go morskie wały
 Ze iuż pożarły rozumiał ponury,
 Wróciły chmury.

Jako Apollo z łez otarłszy oczy
Wesołym płęsem z radości wykoczy,
Krzyknie na siostry: czyńcie okrzyk
wielki
W instrument wszelki.

Godni są takiey Bogowie pochwa-
ły,
Gdy straconego Krola nam oddały:
Godzien y sam Król, by mu dały pie-
nia
Szczere życzenia.

Posłuszne Muzy, staną w pięknym szy-
ku,
Do wesołego biorąc się okrzyku
Iedna mrucliwey wioli kark kręci,
Ciesząc się z chęci:

Ta stroi Lutnią, ta Cytę brzęczącą,
Owa zaś kornet, któraś Arfę brzmia-
cą.

Festyn się zaczął, a wesole skały
Echo wracały.

Wszystkie swym graniem dźwięk da-
wały taki.

Byś słyszał, rzekłbyś że Amfion ia-
ki

Pragnie do płasów wzbudzić twarde
skały

Tak się zgadzały,

Tak właśnie zrana państwo obudzo-
ne,

Gdy swe ukaże woźniki złożone

Słońce, śpiewaną z sobą wojnę wio-
dą

Zgodną niezgodą.

Apollo że miał potłuczoną Lutnię,
Pieśń śpiewać począł; ale już nie smu-
tnie,

Głos się rozlegał; a te jego mowa
Dawała słowa.

Łaskawe Bogi! co swemi wyroki
Rządzicie wszystkie lichych ziemian
kroki,

Oddać wam winne należy ofiary
Za takie dary.

Co nam dziś czyni, wasza litościwa
Dobroć, trwać będzie tego pamięć
żywa,

Ani iey zmaże Lety czarnomętny
Nurt niepamiętny.

Dzień ten w dni święte będzie poli-
czony,

Weń, z darnu oltarz usławszy zielony,
Padną iagnięta y barany stare
Wam na ofiarę.

Ty zaś o Królu! co cię twoie cno-
ty

Godnym stawily, tey Bogów szczo-
droty,

Zyi wieki z sławą, y panuy szczę-
śliwie,

Pragnę życzliwie.

Raz cię nam obrać pozwoliły nie-
ba,

Drugi raz teraz, wyznać to potrzeba,
Na nowo naszym Królem cię stwier-
dzaią,

Gdy cię wracaią.

Szczęśliwy kraiu! gdzie Król rządzi
taki,

Co go cnych Bogów stanowią orsza-
ki,

Czcij go Narodzie; bo Pan y obra-
ny

I z Nieba dany.

Z HORACYUSZA

O navis referent in mare &c:

Przekładania Michała Konczy.

Okręcie, nowe ciebie miotaią fale.
Co czynisz? raczey portu trzymaj się
stałe;

Wszak już tve burty lożne
Zbywszy wiosła powożne:

Tom IV. C: 2.   Bb   I

I masz od hardych wiatrów cierpi ran
wiele,

I reie z pracy ięczą, rwą się kordele;
Smierć prawie przed oczyma,
Tak się morze nadyma.

Iuż twe zszarpane żagle, iuż głuche
Bogi,

Do których wzdychać będziesz, do-
znając trwogi;
Cień to tylko wyborów,
Ześ plód szlachetnych borów.

Nie wynoś się imienia, ni rodu sławą,
Bo się nie szczydzi żeglarz ozdób po-
stawą,

Chybaby chciał mieć zyskiem,
Iść za wiatrów pociskiem.

O! który, mię karmiłeś dawniej tę-
sknotą

A

PRZYMIENNE Y POŻYTECZNE 401
A dziś żalem napawasz y trosk zgry-

zotą:

Unikay mieysc skalitych,
Pośród wałów pienistych.

 Z OWIDIUSZA

---

*Estur ut occulta vitiatā putredine na-
vis.*

Przekładania Michała Kołczy.

Jako zbutwiałość niszczy okręt spu-
stofzały,

Jako twarde opoki morskie drażą wa-
ły,

Jako rdza zaniedbane wyszczerbia że-
lazo,

Jako mól psuie karty niedoyrzaną ska-
zają;

Tak me wnętrzości porą gryzoty nie-
zbędne,

Którym końca nie widzę, y z których
wskróś więdnę.

TOZ

TOZ SAMO INACZEY.

Iako zgnijizna trawi okręt iuż nad-
psuty,
I iako skałę ryją sione morskie plu-
ry,
Iako żelazo rdzą się ziada skazitelną,
Iako mól w niwecz siecze księgę nie
czytelną,
Tak me pierśi przesywa boleść dzie-
dzicząca
Ktora by miała ulżyć, nie nayduię
końca.

TOZ SAMO ODMIENNYM

Porządkiem.

Iako szkodliwie morską skałę woda
liże,
Iako księgę wzgardzoną mol żarłoczny
strzyże, Ia-

Iako miecz w kął wrzucony, gryzie
 rdza chropawa,
 Iak przez zgniłość prochnieie zdiura-
 wiona nawa
 Tak mię dozgonnie trawią wnętrzne
 niepokoie
 Ze tey truiącey rany nigdy nie za-
 goię.

TOZ SAMO PRZECIĄGLEJ.

fzym wyrażeniem.

Nie szkodliwiey zgnilizna toczy o-
 kręt w rany
 Dostatni, co go stłukły gniewliwe bał-
 wany:
 Ani cięższe pociski cierpi skała w
 głębi,
 Która uflawnie morska niepogoda gnę-
 bi,
 Nie zgryzliwiey rdza ostra tęmpi w
 mieczu harty,
 Gdy spoczywa krwie syty, a z niey
 nie otarty;

A-

PRZYIEMNE Y POŻYTECZNE 405

Ani żwawiey, uczone prace, tnie mol
głodny,

Ktòre wzgardą zarzucił czytelnik nie
godny,

Jak boleśnie, wewnętrzna gorycz, mój
smak truie,

Jak srodze nieśmiertelny sęp, wątro-
bę kłuię,

 Z HORACYUSZA.

PIEŚŃ XIII.

*Na drzewo, którego upadkiem mało nie
był zabity.*

Ten, co cię pierwszy szczepił, zysku
     wieśniak chciwy,
 Bezbożną ręką szczepił; y w dzień nie
     szczęśliwy
 Szukał bezbożny wnuków swo-
     ich zguby,
 I wieczney hańby, moiey wioski
     lubey.

Sądziłbym, że się porwał y na ojca ży-
     cie,
 I w zakątnych podwoiach domu swe-
     go skrycie

Ma-

PRZYIEMNE Y POŻYTECZNE 407

Maiąc biednego sąsiada w gości-
nie,

Wylał krew zdrayca o nocney godzi-
nie,

On trucizny Kolchickie Smażył, y co
złości

Było, na te się ważył, szczepiąc cię
w szród włości

Fatalne dzewo, z którym niespo-
dziana

Na niewinnego śmierć wleciała
Pana,

Jak chcesz, strzeż się: nie zrobisz be-
spieczney godziny

Zewsząd: żeglarz lęka się na morzu
ciaśniny,

Bezpieczen, gdy się ze zley wy-
rwie toni,

Alić go inny skryty wyrok go-
ni

Par-

Parta w zręczney ucieczce zdrafnego, y
strzały

Rzymianin, a zaś kaydan Part, y Rzy-
mian strzały

Lęka się mocy: a w tym nagła
wprzòdy

Chwyta ze świata śmierć oba na-
rody.

O włos, iżem nie uyrzał czarney Pro-
zerpiny,

I Eaka sędziego podziemney krainy,
I oddzieloné świętych dusz mie-
szkania,

I smutne lutni Eoliyskiey łkania.

Ciebie Sapho, co kmoszek swych skar-
żyłsz zaloty;

I ciebie, co w wspanialey grafz na cy-
trze złotey

Alcee, Neptun iako niespokoy-
ny,

Iak zły ucieczki, iako zły los
woyny. Zmar-

Zmarłych cienie szanują obojga was
 pienia,

Godne uszu y duchów świętego mil-
 czenia.

Ale Tyranów wyptoszonych do-
 li,

I wojny słuchać gmin pojępny
 woli.

Cóż za dziw, kiedy y sam pies zdu-
 mian srogłowy,

Czarne uszy zwiesiwszy, słucha lutni
 owey,

A węże w iędzy uplecione wło-
 ty,

Aż podskakują na twe wdzięczne
 głofy.

Sam nawet Promoteusz y Tantal swey
 męki

Zapomina, zadziwion drżeniem srod-
 kiej ręki,

Ni na lwa w lesie Orion się
 chroni,

Ni na trwożliwe ostrowidze goni.

 Z HORACYUSZA

KSIĘGI II, PIEŚN II.

*Nie posiadanie dostatkow, ale ich wzgar-
da chwalebny y szczęśliwym cztowie-
ka czyni,*

Ty co w łakomey ziemi skryte skar-
by
Pogardzasz Kryspie; żadney nie ma
farby
Złoto, ieśli mu nie dasz lustru w by-
ciu,
W miernym zażyciu.
W późny wiek Prokul życia nieutraci,
Który miał serce oycy dla swych bra-
ci,
Zpiorem co odgłos wieczny cnotcie
dawa
Nie zginie sława. Szy-

PRZYIEMNEY POŻYTECZNE 411

Szyrzey panujesz gdy poskromisz
żadze,

Niż żebys w Kadix Libii pieniądze
I ziemię złączył; a służyły obie
Kartagi tobie;

Piąć z pragnienia powiększa puchli-
nę;

Ni go ugasi, choroby przyczynę
Ten co ma w żyłach, poki wodę bia-
łą

Ma bladę ciało.

Do państwa Cyra Fraates wrócony
Lud za szczęśliwe ma pany y trony,
Cnota błędliwe ludu o ich panie
Poprawia zdanie.

Tego iednego osadza na tronie
Tego prawdziwym laurem wieńczy
skronie,

Ktorego oczy chciwości ślepotą.
Nie zaćmi złoto,

Z T E G O Z

DO TITA SEPTYMIUSZA.

KSIĘGI II. PIEŚN VI.

*Zyczy sobie, aby z nim żył na starość
w Tyburu albo Tarentu kraiu.*

Ty, z którym mam pòyść aż w Ka-
dyx lody
W hardych Kantabrow zimné świata
końce, I

I tam gdzie Syrty, gdzie murzyńskie
wody,

Warzy z piaskiem słońce.

Tybur, co go Grek stawiał w czoła
znoiu,

Niech mey starości będzie odpocznie-
nie,

Niech tam znużony w morzu, w dro-
dze, w boiu,

Znajdę odetchnienie.

Co gdy zawisny wyrok nie pozwo-
li,

Pòyde gdzie owce noszą miętkie weł-
ny,

Gdzie rządził Falant, gdzie daie pić
toli

Wody Galez pełny.

Ten przed innemi lubię kącik świa-
ta.

Iego Himeckimi nie ustąpią miody,

Oliwka w smaku z Wanafrem się bra-
ta

Teyże z nią urody.

Wiosna tam długa, letnia zima by-
wa:

A Aulon góra, co dodaie stronom

Tam-

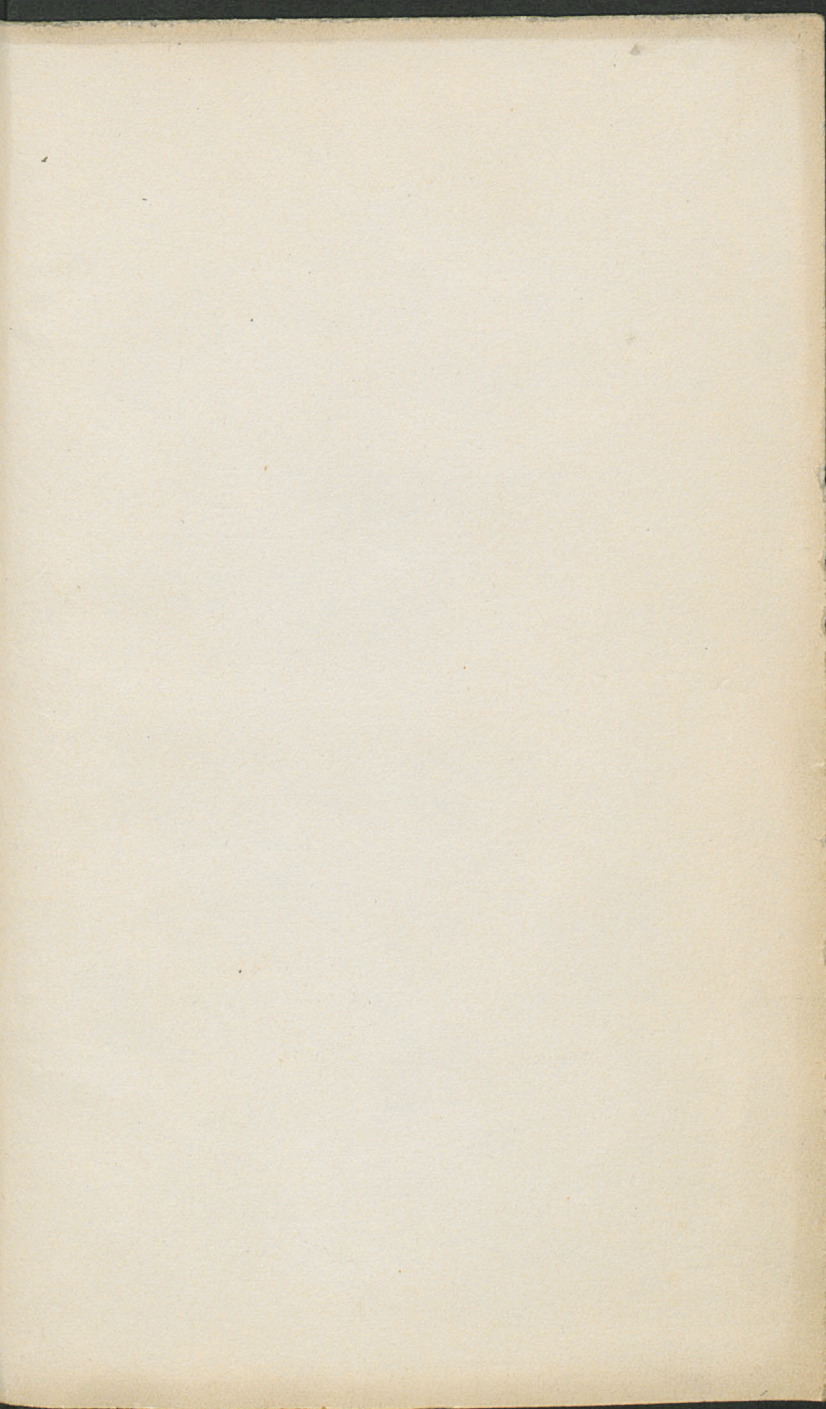
Tamtym Bachusa, nic nie zazdrości-
wa

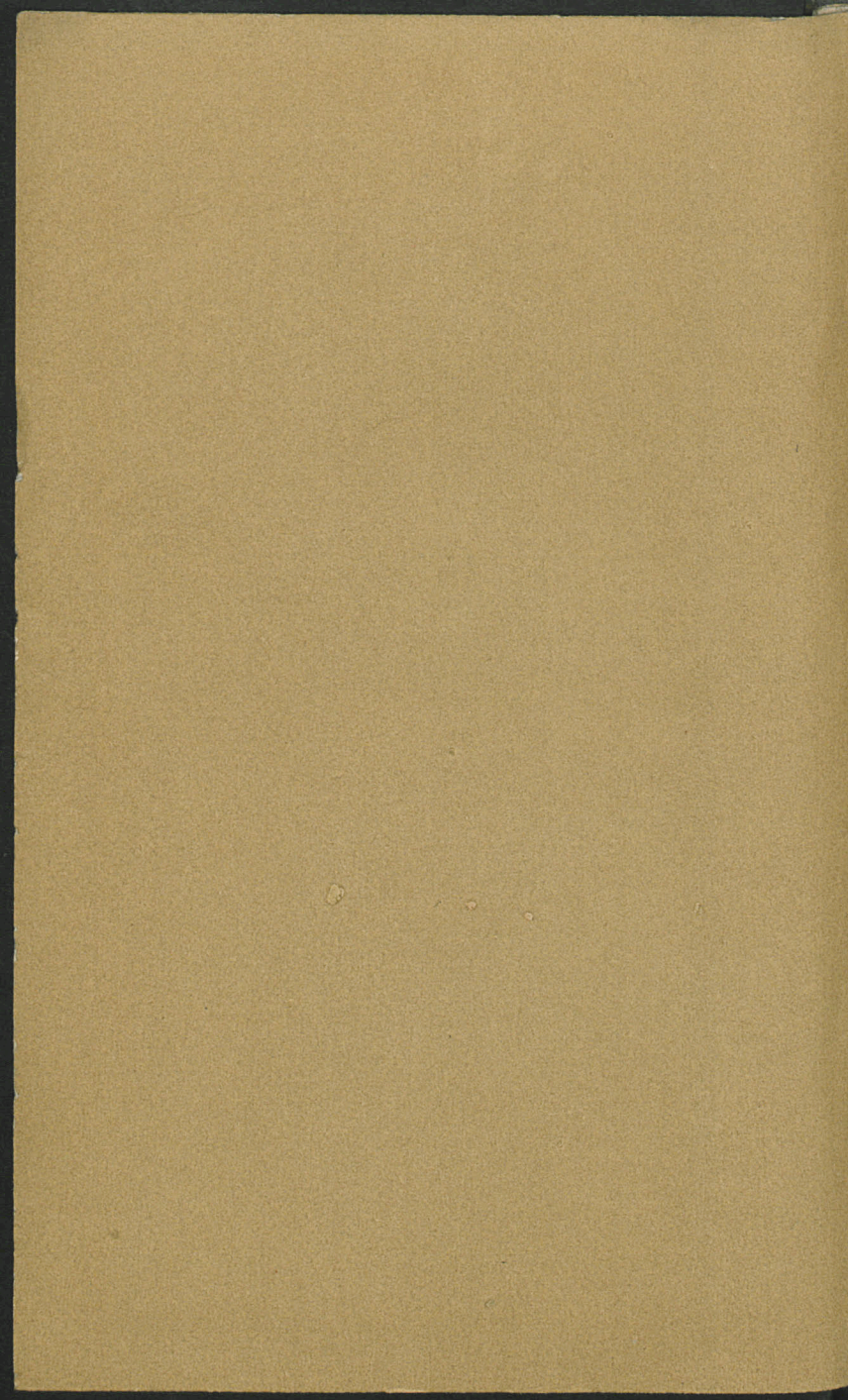
I Faleńna gronom,
Te miasta, te nas wzywają kościoły,
Tam ty podobno za czasow nie wie-
la

Łzą skropisz, ciepłe poety popioły,
Twego przyjaciela.

KONIEC CZĘŚCI 2. TOMU IV.

OPRAWĘ WYKONANO

w prac. introl.-konserwat.

Biblioteki „Ossolineum”

Data 11. 9. 63 ppppp Luzki

